

ných známek podle Zákona o ochranných známkách, aby prokázal původ, materiál, způsob výroby, kvalitu, přesnost a jiné vžitě vlastnosti i pro výrobky a služby poskytované jinou osobou. 15 U.S. C.A. § 1127.

Certification of assize. Osvědčení zvláštního zasedání soudce. V anglické soudní uzanci to byl kdysi writ, udělováný k přezkoumání nebo obnově řízení v určité věci vydaný zvláštním zasedáním soudu (assize — viz tam). Nyní je nahrazen opravnými prostředky. Viz Certificate of assize.

Certification of check. Viz Certified check.

Certification of labor union. Potvrzení pro odbory. Potvrzení vydané příslušným orgánem (tj. N.L.R.B. — National Labor Relation Board — Federálním výborem pro pracovní vztahy), v němž se uvádí, že odbory jsou oprávněny vyjednávat se zaměstnavatelem jménem zaměstnanců.

Certification of questions of law. Viz Certification to federal court; Certification to state court.

Certification of record on appeal. Ověření protokolu pro odvolací řízení. Formální doklad obsahující otázky, jež mají být předmětem odvolacího řízení, obvykle podepsovaný soudcem v první instanci.

Certification to federal court. K vyjádření federálního soudu. Způsob postoupení věci projednávané Odvolacím soudem USA Nejvyššímu soudu, kdy si Odvolací soud může vyžádat stanovisko Nejvyššího soudu v jakémkoliv, ať již civilní nebo trestní, jím určené (certify) právní otázce. 28 U.S.C.A. § 1254(2).

Certification to state court. K vyjádření soudu státu. Postup, kdy Federální soud nevydá rozhodnutí dotýkající se otázky státního práva (práva státu USA) do té doby, dokud se k ní nevyjádří Nejvyšší soud daného státu. Clay v. Sun Insurance Office Ltd., 363 U.S. 207, 80 S. Ct. 1222, 4 L. Ed. 2d 1170. Státní zákony a jednací řády upravující taková vyjádření jsou obvykle v souladu s Uniform Certification of Question of Law Act. (Zákonem o jednotném vyjadřování právního názoru soudu.)

Certificats de coutume. Osvědčení o zvyklostech. Ve francouzském právu je to osvědčení, resp. prohlášení právníka — cizince, které vypovídá o řešení daných právních otázek v právním řádu země jeho původu. Takové vyjádření může před francouzským soudem být důkazem v řízení o otázkách cizího práva.

Certified carriers. Ověření dopravci. Dopravci užívající státní silnice a dálnice, jimž bylo vydáno osvědčení o potřebnosti a nutnosti. People v. Henry, 131 Cal. App. 82, 21 P. 2d 672. Viz Certificate of convenience and necessity.

Certified check. Ověřený šek. Šek vkladatele vystavený na banku, jehož přední stranu banka označila slovem „přiját“ nebo „ověřen“ a datem s podpisem bankovního úředníka. Šek se potom stane závazkem banky. Ověření šeku je potvrzením, že banka přebírá odpovědnost za jeho proplacení; potvrzením, že na kontě vkladatele jsou dostatečně prostředky k úhradě šeku. To znamená, že banka disponuje určenou částkou a odpovídá za její proplacení.

Ověření šeku je přijetím šeku trasátovou bankou. Jestliže je šek bankou ověřen jeho držitel, jsou pak jeho výstavce a všichni dřívější indosanti zproštěni povinností plnit. Pokud není dohodnuto jinak, není banka povinna ověřovat šeky. Banka může šek ověřit předtím, než

jej vrátí pro nedostatečnou indosanci. Jestliže tak učiní, je výstavce zproštěn povinností plnit. U.C.C. § 3-411.

Certified copy. Ověřená kopie. Kopie dokumentu nebo zápisu, podepsaná a ověřená jako skutečná kopie, a to úředníkem, který má k dispozici originál.

Certified mail. Potvrzená (doručená) pošta. Forma poštovního skytu, která je obdobou doporučených zásilek, při níž může odesílatel požadovat od adresáta potvrzení o přijetí zásilky (doručenku).

Certified public account (CPA). Viz Account.

Certified question. Viz Certification to federal court; Certification to state court.

Certify. Písemně ověřit nebo potvrdit určitou věc. Potvrdit skutečnost tak, jak je uvedena. Viz Certificate; Certification.

Certiorari. Lat. „Být informován“ (o něčem). Writ podle common law vydaný soudem vyšší instance, který požaduje, aby soud nižší instance předložil ověřený protokol (soudní spis), týkající se určité jím rozsouzené věci. Účelem tohoto writu je umožnit přezkoumání postupu řízení před soudem nižší instance soudem vyšším, který posoudí, zda zde došlo k porušení procesních pravidel. Tento writ se většinou užívá k informování Nejvyššího soudu USA, který, užívaje writu certiorari jako nástroje své pravomoci, rozhodne, který případ přezkoumá. Viz U.S.C.A. § 1254. Nejvyšší soud většinu těchto writů zamítá (viz zkratka cert. den. — certiorari denied). V soudní praxi jednotlivých států USA se projevuje snaha tento writ úplně zrušit. Viz též Writ of certiorari.

Certiorari, bill of. Návrh na předložení soudního spisu. V praxi kancléřského soudu to byl původní návrh, který měl povahu opravného prostředku. Účelem jeho podání bylo, aby spor projednávaný nižším ekvitem soudem byl, například z důvodu nepřislusnosti, postoupen soudu kancléřskému.

Certiorari facias. Případ má být přezkoumán. Požadavek writu certiorari.

Cert money. „Určité peníze“. Ve starém anglickém právu to byla daň z hlavy nebo obecní poplatek. Peníze, které každoročně platili obyvatelé majiteli panství, aby financovali a zajistili zasedání soudu na panství (pro certo letoe); někdy byl tento poplatek placen ve správním jednotce označované jako „hundred“.

Certum est quod certum reddi potest. Jisté je to, co se může pokládat za jisté.

Cesionario. Ve španělském právu právní nástupce, nabyvatel práva.

Cess, v. Ve starém anglickém právu přestat, ukončit, zastavit.

Cess, s. Poplatek nebo daň. V Irsku se tohoto výrazu používalo pro označení potravin určených pro vojenskou posádku.

Cessante causa, cessat effectus. Pomine-li příčina, pomine i následek.

Cessante ratiō legis, cessat et ipsa lex. Odpadne-li účel (smysl) zákona, přestává platit i zákon sám.

Cessante statu primitivo, cessat derivativus. Zanikne-li původní statek, zanikne i statek odvozený.

Cessare. Lat. Otálet, odpadnout, přestat.

Cessa regnare, si non vis judicare. Přestaň vládnout, nechceš-li soudit.

Cessavit per biennium. Obsoletní writ, který mohl být vydán v případě, že žalovaný po dva roky přestal (cessed) vykonávat určité služby nebo neplatil rentu z nájmu a neměl dostatečný majetek, který by mu mohl být zabaven. Užíval se též v případě pronájmu půdy církví, pokud nevykonávala služby duchovní, které byly s tímto pronájmem spojené. 3 Bl. Comm. 232.

Cesse. Poplatek nebo daň, dávka. Tenant musel zaplatit (to cesse) v případě, že zanedbával plnění služeb, kterými byl povinen pánu nebo je přestal (ceased) vykonávat vůbec.

Cesser. Zanedbání; opomenutí (služeb nebo plateb); opuštění od něčeho. 3 Bl. Comm., 232. Zánik práva k nemovitosti. Skončení lhůty, období, roční lhůty apod.

Cesser, proviso for. Podmínka zániku trustu. Podmínka při zřízení dlouhodobého trustu (settlement — viz tam), která stanoví, že v případě naplnění účelu trustu lhůta pro trust končí a trust zanikne. tato podmínka může nastat v těchto případech: (1) Trust vůbec nevznikne, (2) přestane být nutný a neplní svůj účel, (3) splní účel, pro který byl zřízen.

Cesset executio. „Nechť se zastaví exekuce“. Zastavení výkonu rozhodnutí; rozhodnutí o zastavení výkonu rozhodnutí; záznam o zastavení exekuce v protokolu.

Cesset processus. „Nechť se řízení zastaví“. Rozhodnutí o zastavení řízení; zápis o zastavení řízení v protokolu (ve spisu).

Cessio. Lat. Postoupení; vzdání se; převod práva (pohledávky), odstoupení.

Cessio bonorum. Dobrovolné odstoupení předluženého majetku. V římském právu to bylo dobrovolné vzdání se všeho majetku insolventním dlužníkem ve prospěch jeho věřitelů. V kontinentálním právu se tohoto pojmu často užívá k označení souhlasu úpadce s rozdělením konkursní podstaty mezi věřitele.

Cessio in jure. Odstoupení před soudem. V římském právu to byl formální a abstraktní způsob nabytí, ztráty a převodu práv. Měl obdobnou formu jako vindikační proces; nabyvatel věci pronesl slavnostní vindikační formulí (vindicaabat), avšak zcizitel odmítl kontravindikovat nebo mlčel, a tak potvrdil nabyvatelův nárok a magistrát tento nárok slavnostně potvrdil (addicebat).

Cession. Postoupení, cesse, vzdání se, postoupení majetku nebo práv. Postoupení části území jednoho státu nebo vlády státu jinému. Municipality of Ponce v. Church, 210 U.S. 296, 28 S. Ct. 737, 52 L. Ed. 1068.

V církevním právu vzdání se nebo uprázdnění benefičiátu přijetím jiného. 1 Bl. Comm. 392.

V kontinentálním právu postoupení práva nebo pohledávky. Úkon, kterým převádí jedna strana majetek na stranu druhou. Vzdání se majetku ve prospěch věřitelů. Viz Cessio bonorum.

Cession des biens. Ve francouzském právu dobrovolné nebo nucené vzdání se majetku ve prospěch věřitelů v případě nesolventnosti dlužníka.

Cession of goods. Vzdání se majetku. Odstoupení veškerého majetku dlužníka ve prospěch jeho věřitelů v případě, že dlužník zjistí, že není schopen své dluhy splatit. Viz Bankruptcy proceedings.

Cessment. Dávka nebo daň.

Cessor. Postupitel, cedent. Též ten, kdo přestal plnit nebo zanedbává své povinnosti a jeho právo je tím ohroženo.

Cessure. Fr. pr. Příjemce; soudní zřízenec.

C'est ascavoir. Fr. pr. To je třeba říci, dosvědčit. Běžně se píše jako jedno slovo *cestasecavoir*, *cestascavoir*.

C'est le crime qui fait la honte, et non pas l'échafaud. Fr. Zločin je hanbou, ne popraviště.

Cestui, cestuy. Ten, kdo. Používá se často ve spojení s obraty převzatými z francouzštiny.

Cestui que trust. Oprávněný z trustu. Ten, kdo je oprávněn k užitku z majetku, k němuž právní titul je svěřen jinému. Osoba, která má podle ekvity právo k majetku, dostává z něj rentu, plody a zisk; právní titul k majetku je svěřen správci trustu. Ten, kdo je oprávněn z trustu.

Cestui que use. Ten, v jehož prospěch někdo jiný užívá pozemku. „Cestui que use“ má právo na zisk a výtěžek z pozemku, ale právní titul a držba pozemku (spolu s povinností pozemek chránit) jsou svěřeny jinému.

Cestui que vie. Ten, kdo žije. Osoba, na jejíž život je vázána existence trustu, trvání daru, práva k nemovitosti nebo pojistná smlouva. Osoba, na kterou zní životní pojistka. Osoba, jejíž život je určující pro délku práva k pozemku, držby nebo jiného práva.

Cestui que doit inheriter al père doit inheriter al fils. Ten, kdo byl dědil po otci, bude dědit i po synovi. 2 Bl. Comm. 239, 250.

Cf. Zkratka latinského výrazu „confer“, který znamená „compare“, srovnej. Obrací čtenářovu pozornost na jinou část dané práce, jiný díl, případ atd., kde jsou uvedeny opačné, analogické nebo vysvětlující názory nebo tvrzení.

C. & F. nebo **C.F.** Cost and freight. Cena zahrnující dopravní náklady do místa určení, užívá se u smluv o prodeji zboží. U.C.C. § 2-320 (1).

CF & I nebo **C.F.I.** Viz CIF.

CFR. Code of Federal Regulations. Sbíрка federálních vyhlášek (norem federální administrativy).

C.F.T.C. Commodity Futures Trading Commission. Komise pro termínové obchody.

Ch. Tato zkratka se obvykle používá pro zkrácení výrazu „chapter“ kapitola, hlava. Může také znamenat „chancery“, kancléřství nebo „chief“, vrchní.

Chacea. Obora. Podle starého anglického práva prostor vymezený pro zvěř, větší než park, ale menší než les; též právo honitby na určitém území; také ohradník, cesta, kterou dobytek hnán na pastvu, jinak označovaná jako „droveway“ — průhon pro dobytek.

Chacer. Fr. Hnat, nutit nebo zavázat; též lovit nebo honit.

Chafewax. Úředník kancléřského soudu. Jeho povinností bylo připravovat vosk na pečeti writů, nařízení a jiných listin zde vydávaných. Tento úřad byl zrušen zákonem 15 & 16 Vict., c. 87, 23.

Chaffers. Starobylý pojem pro majetek, zboží. Odtud je odvozeno slovo *chaffering*, smlouvání, které se dodnes užívá při nákupu a prodeji pro snahu usmlouvat nižší cenu.

Chaffery. Provoz (dopravní); uzance v obchodě, obchodní praxe.

Chain. Řetěz. Jako jednotka pro měření rozlohy půdy se rovná 66 stopám, 100 článkům (links) nebo 4 týčím (rods). Viz též Chains and links; Land measures.

Chain—certificate method. Metoda „řetězového ověřování“. Postup užívaný při ověřování cizích (zahraničních) rozhodnutí. Viz Fed. R. Civil P. 44 (a) (2).

Chain conspiracy. „Řetězové spiknutí“. Forma spiknutí, kdy každý ze spiklenců vykonává určitou činnost či provede nějaký úkon směřující k cíli spiknutí a tyto činnosti na sebe řetězově navazují. Bolden v. State, 44 Md. App. 643, 410 A. 2d 1085, 1091.

Chain of custody. „Nepřetržitě“ zajištění důkazu. Osoba, která v průběhu dokazování předloží soudu věcný důkaz, například narkotika v trestním řízení, týkajícím se drog, musí prokázat, že tento důkaz byl pod její nepřetržitou kontrolou od doby, kdy ho získala, až do doby, kdy ho předložila soudu. Takové prohlášení ovlivní věrohodnost důkazu, nikoli jeho přípustnost. Com. v. Ehite 353 Mass., 409, 232 N.E. 2d 335. Například „nepřetržitě zajištění“ je prokázáno v případě, že úředník je schopen dosvědčit, že měl dotyčný důkaz pod kontrolou, identifikoval ho, umístil v uzavřeném nebo chráněném prostoru a znovu ho vyzvedl, aby ho v den řízení předložil soudu. McEntyre v. Stote, Tex. App. — Hous. (14 Dist.), 717 S.W. 2d 140, 147.

Chain of possession. Viz Chain of custody.

Chain of title. Sled vlastnických titulů. Přehled, výpis postupných převodů vlastnického titulu k nemovitosti nebo jiných způsobů jejího zcizení seřazený tak, jak za sebou tyto převody následovaly počínaje původním vlastníkem a konče vlastníkem současným. Viz Abstract of title.

Chains and links. Řetězy a články. Míry užívané při vyměřování pozemků. Řetěz má 66 stop nebo 100 článků. Viz též Chain; Land measures.

Chain stores. Sít obchodů. Řada obchodů, které vlastní a provozuje jedna firma. Obvykle tyto obchody prodávají stejný druh zboží a výrobků.

Chairman. Předseda. Označení pro osobu předsedající shromáždění, veřejné schůzi, meetingu, legislativnímu orgánu, komisi, výboru apod.

Chairman of committees of the whole house. Předseda sněmovny v situaci, kdy sněmovna jako celek plní funkci výboru. Podle anglických parlamentních zvyklostí zvolí Dolní sněmovna jednoho ze svých členů, a to hned při své ustavení, aby předsedal v případě, kdy celá sněmovna plní funkci výboru; v takových situacích nahrazuje předsedu Sněmovny (speaker).

Challenge. Namítnout, vznést námitky. Mít námitky vůči osobě, právu, listině; zpochybňovat oprávněnost nebo zákonnost něčeho; vyzvat (k soupeření); formálně zpochybnit způsobilost určité osoby k určitým úkonům nebo existenci právního nároku, platnost listiny; zpochybnit nebo popřít; oponovat. Například namítnout podjatost soudce nebo úředníka, resp. zpochybnit jeho způsobilost rozhodovat v daném případě z důvodu podjatosti; zaujatosti atd; nebo vznést námitky vůči porotci ze stejného důvodu. Viz Jury challenge; Objection.

Challenge for cause. Odůvodněné námitky vůči porotci. Žádost podaná stranou soudci, v níž jsou uvedeny důvody námitek vůči členství některého z porotců v porotě. Viz např. 28 U.S.C.A. § 1870.

Challenge to jury array. Námitky vůči sestavení poroty. Námitky, které vznese strana vůči sestavení poroty jako takové z důvodů její podjatosti, nedostatků, kterých se dopustil šerif nebo příslušný úředník při jejím sestavování. Námitka, která napadá protiprávnost postupu při navrhování, výběru a jmenování porotců. Viz např. Fed. R. Crim. P. 6 (b) (grand jury).

General challenge. Obecné námitky proti porotci. Druh námitek proti porotci, který zpochybňuje jeho způsobilost být porotcem vůbec, nejen v určitém konkrétním případě. Obecný návrh na vyloučení porotce.

Peremptory challenge. Kategorická námitka proti porotci. Žádost strany, předložená soudci, v níž se požaduje, aby určitý uvedený porotce byl vyloučen jako člen poroty. Tuto žádost není třeba nijak odůvodňovat, ale počet námitek tohoto druhu, který může strana v řízení uplatnit, je obvykle omezen zákonem. Viz např. Fed. R. Crim. P. 24; Fed. R. Civ. P. 47; 28 U.S.C.A. § 1870.

Challenge to fight. Výzva k boji. Výzva jedné osoby osobě druhé k účasti na osobním souboji; výzva na souboj.

Chamber. Komora. Soukromá místnost, světnice, pokoj. Pokladnice. Oddělení, dutina.

Judges chambers. Soudcovské kanceláře. Kancelář soudce, místo, kde soudce přijímá podání, podepisuje listiny nebo provádí jiné úkony patřící k jeho úřadu, jestliže právě nezasedá v soudní síni. Úkony nebo taková činnost se označují jako činnost „in chambers“ — v neveřejném jednání.

Legislative body. Zákonodárny sbor. Zde označuje pojem „chamber“ komory legislativního orgánu, resp. jeho sněmovny. V dvoukomorovém systému je „dolní sněmovna“ obvykle početnější (např. House of Representatives). Horní komora je obvykle menší (např. Senate).

Chamber business. Úkony mimo soudní jednání. Tento výraz označuje takové úkony soudu a činnost soudu, které mohou být učiněny v úřadovně soudce na rozdíl od těch úkonů, které mohou být učiněny jen při jednání soudu.

Chamberlain. Komoří. Podle starého anglického práva to byl úředník, který spravoval královskou pokladnu (camera); jinak řečeno pokladník.

Komoří. Označení některých vysokých královských úředníků v Anglii, jako např. Nejvyšší komoří britského královského dvora (the lord great chamberlain of England), Lord komoří královského dvora (lord chamberlain of the household), Komoří—správce pokladu (chamberlain of the exchequer).

Toto slovo se původně používalo v některých amerických městech ve významu pokladník.

Chamberlaria. Úřad komořího.

Chamber of accounts. Účetní soud. Nezávislý finanční soud mající ve Francii dlouhou tradici. Tento soud kontroluje příjmy a výdaje královské pokladny; koresponduje přibližně anglickému Finančnímu soudu.

Chamber of commerce. Obchodní komora. Výbor, rada nebo organizace obchodníků, vytvořená k ochraně jejich zájmů na místní úrovni, na úrovni kraje apod. Společnost vytvořená v určitém městě za účelem rozvoje obchodu a podnikání. Obchodní komory existují ve většině velkých měst a jsou volně spojeny s národní organizací nesoucí totéž označení. Určité odvětví ob-

chodu může mít své vlastní komory, které mají přispívat k realizaci zájmů daného odvětví. Organizace tohoto zaměření mohou nést však i jiné označení, např. Board of Trade, Obchodní rada.

Chamber, widow's. „Vdovská komora“. Obdoba vdovského dílu ve starém anglickém právu, tedy část z dědické pozůstalosti, která byla vyhrazena vdově po zesnulém, obvykle zahrnující její osobní věci a nábytek její ložnice. Tento obyčej oddělení osobních věcí a nábytku vdově po svobodném muži byl zrušen zákony 19 a 20 Vict., c. 94.

Champart. Ve francouzském právu převod části pozemku na jinou osobu s tím, že ta za odměnu poskytne původnímu vlastníku část úrody.

Champert. Díl nebo část pozemku podle starého anglického práva; syn. „champerty“ (viz tam).

Champertor. Ten, kdo protiprávně podporuje procesní stranu za podíl na výsledku. Osoba, která přímo nebo nepřímo vyvolá soudní řízení, finančně nebo jinak podporuje stranu v řízení, a to pod podmínkou získání podílu na výsledku řízení, získaném pozemku nebo přisouzeném majetku. Ten, kdo se dopustil výše uvedeného činu (champerty — viz tam).

Champertous. Mající povahu protiprávní podpory strany v řízení. Viz Champerty, níže.

Champerty. Dohoda o poskytnutí podpory straně v soudním řízení za podíl na výsledku. Je to určitý obchod mezi osobou, která není účastníkem ve sporu a stranou ve sporu, spočívající v tom, že dotyčná osoba pomůže straně vysoudit její nárok za odměnu v podobě části přisouzeného majetku. Je to určitý druh tzv. „maintenance“, podpory, což je obecnější pojem označující podporování, vydržování a povzbuzování strany ve sporu. Alexander v. Unification Church of America, C.A. N.Y., 634 F. 2d 673, 677. „Maintenance“, podporování spočívá v podněcování, podporování, povzbuzování soudní pře jiné osoby. Viz Maintenance.

Champion. Bojovník, zastávce. Osoba, která bojuje v souboji za svou vlastní věc nebo v zastoupení někoho jiného. Podle common law je to osoba, která v soudu soubojem bojovala buď za tenanta nebo za žalobce. Ten, kdo jedná nebo mluví jménem určité osoby nebo v určité věci; obhájce; advokát.

Champion of the king or queen. Zastávce krále nebo královny. Podle anglického práva to v dřívějších dobách byl úředník, jehož povinností bylo při korunovaci prohlásit, že kdyby někdo zpochybnil královo právo na korunu, je připraven toto právo hájit v souboji s ním.

Chance. Náhoda. Nepřítomnost vysvětlitelné nebo prokazatelné příčiny; šťastná náhoda; důsledek působení neurčitých a neznámých příčin nebo sil; risk; neočekávaný, nepředvídaný nebo nechtěný důsledek nějakého činu. Opak úmyslu, záměru nebo plánu. Viz Act of God.

Chance bargain. Riskantní obchod. Uzavření smlouvy s nejistým výsledkem, přičemž skutečnosti a okolnosti týkající se věci nebo zboží, které je předmětem smlouvy, jsou ponechány náhodě. Marr v. Lawson, 290 Ky. 342, 161 S.W. 2d 42, 44.

Chancellor. Kancléř. V některých státech se tak označuje soudce (nebo předsedající soudce) kancléřského soudu. Rektor univerzity; nejvyšší správní úředník v systému vyššího školství v některých státech USA.

Chancellor of the Exchequer. Kancléř pokladu (ministr financí). V Anglii to byl původně úředník Finančního soudu, nyní je to ministr odpovědný za státní příjmy a výdaje.

Lord High Chancellor. Lord kancléř. Nejvyšší soudní úředník v Anglii, předseda Nejvyššího soudu a předseda Sněmovny lordů. Též nazýván „Lord Chancellor“. Je jmenován panovníkem na návrh ministerského předsedy, je předsedou Sněmovny lordů a členem vládního kabinetu a předsedá odvolacímu řízení v parlamentu.

Chance — medley. Zabití (v sebeobraně nebo z nedbalosti). Náhlý střet. V trestním právu se tohoto pojmu používá k označení zabití, k němuž došlo nešťastnou náhodou, ale stricto sensu znamená zabití v sebeobraně. 4 Bl. Comm. 184.

Chancer. Soudit podle principů ekvity, tak, jak by soudil kancléřský soud. Tato praxe se vyvinula v některých částech Nové Anglie, kde soudy byly donuceny řídit se principy ekvity.

Chancery. Equity; ekvitní jurisdikce; ekvitní soud; systém soudního rozhodování ekvitních soudů. Viz Court of Chancery.

Chance verdict. Viz Verdict.

Chandler Act. Chandlerův zákon. Federální zákon z roku 1938, který podstatně novelizoval Zákon o bankrotu (11 U.S.C.A.). Obsahoval ustanovení umožňující dlužníkovi vyrovnat pohledávky věřitelů bez úplné likvidace dlužnickových aktiv.

Viz Bankruptcy Code.

Change, s. Změna; modifikace nebo dodatek; náhrada jedné věci věcí jinou. Výměna jedné měny za jinou měnu.

Change, v. Změnit; přemístit z místa na místo; vyměnit; pozměnit; nahradit jednu věc věcí jinou, zaměnit, uprázdnit.

Change in accounting method. Změna v metodě účetnictví. Změna účetnictví daňového poplatníka je celkovou změnou v systému jeho účetnictví, např. přechod od finančního účetnictví na přírůstkovou metodu nebo změna metody hodnocení inventáře. Taková změna obvykle vyžaduje předchozí povolení Úřadu pro vnitřní daně (Internal Revenue Service). Obecně musí být žádost o povolení zamýšlených změn podána Úřadu pro vnitřní daně do 80 dnů po začátku nového daňového období (roku). V některých případech musí daňový poplatník souhlasit s určitým přechodným obdobím, které mu Úřad pro vnitřní daně určí.

Change of beneficiary. Změna v osobě oprávněného, změna v osobě, v jejíž prospěch se má plnit. Nahrazení osoby, v jejíž prospěch se má plnit, osobou jinou.

Change of circumstances. Změna okolností. V oblasti rodinného práva jsou to takové okolnosti, které si vyžadují změnu rozhodnutí, týkajících se svěření dítěte do péče nebo výživného. Betts v. Betts, 18 Or. App., 35, 523 P. 2d 1055. V souvislosti s tím, komu bylo rozhodnutím svěřeno do péče, se pojmu změna okolností používá k označení podstatné změny způsobilosti jednoho z rodičů o dítě pečovat (ať již na straně navrhovatele nebo na straně rodiče, který má dítě ve své péči). Musí se jednat o změnu, která nastala po posledním rozhodnutí ve věci, a tudíž jím nemohla být vzata v potaz, a která by mohla podstatně ovlivnit poměry dítěte. Matter of Marriage of Padbury, 46 Or. App. 533, 612 P. 2d 321,

322. Tento pojem se užívá promiscue s pojmem „changed circumstances“, změněné okolnosti.

Change of domicile. Změna bydliště. Změna pobytu s úmyslem usadit se.

Change of grade. Změna sklonu, úrovně. Obvykle se chápe jako snížení nebo zvýšení povrchu vozovky nebo změna jejího přirozeného průběhu tak, aby se usnadnil provoz. Podstatné je, že původní úroveň nebo sklon vozovky je přestavěn na úroveň novou nebo jiný sklon.

Change of location. Změna umístění, místa. Přestěhování nebo přenesení na jiné místo. Weber County v. Ritchie, 98 Utah 272, 96 P. 2d 744. Viz Change of domicile; Change of venue.

Change of venue. Příkazání jinému soudu. Je to delegace věci k řízení soudu stejného stupně v jiném místě, buď v rámci kraje nebo i mimo něj. V trestních věcech se o příkazání jinému soudu rozhodne v případě, že například obžalovaný nemůže být spravedlivě souzen z důvodu podjatosti. Fed. R. Crim. P. 21. V civilních věcech může být věc příkazána jinému soudu z důvodů „spravedlnosti“, ale i z důvodů vhodnosti (hospodárnosti). 28 U.S.C.A. §§ 1404 (a), 1406 (a), 1631. Viz též Forum non conveniens; Plea of privilege; Venue.

Changer. Úředník královské mincovny. Původně úředník, jehož povinností v královské mincovně bylo vyměňovat (exchange) mince za drahý kov, který do mincovny přiváželi obchodníci.

Channel. Koryto řečiště. Koryto vodního toku spíše než plavební koryto v hluboké vodě. Kanál, průplav, hluboká část řeky, přístavu nebo úžiny. Může též označovat obecně vodní tok, ať řeku, potok, bažinu nebo kanál. „Channel“ je třeba odlišit od tzv. „branch“, ramene řeky.

Kanál jako komunikační prostředek.

Main channel. Hlavní koryto. Koryto řeky s největším průtokem. Hlavní koryto splavného vodního toku, tvořící hranici mezi dvěma státy, tedy tzv. „thalweg“ nebo nejhlubší a nejsplavnější koryto v dané době.

Natural channel. Přirozené koryto. Říční koryto určené krajinou, kterou řeka protéká. Koryto řeky, jehož břehy byly vymlety přirozenou cestou.

Chantry. Zádušní nadace. Kostel nebo kaple obdarovaná pozemky, sloužícími obživě kněží, aby se mohli denně modlit za spásu duší dárců.

Chapel. Kaple. Svatyně; menší nebo méně významný kostel, někdy též součást nebo část většího kostela či chrámu.

Chapel of ease. Filiální kaple. V anglickém církevním právu se tak označovala kaple postavená při původním kostelu pro ty věřící, kteří bydleli ve větší vzdálenosti od hlavního kostela.

Private chapels. Soukromé kaple. Kaple ve vlastnictví soukromých osob, užívané jimi a jejich rodinami.

Proprietary chapels. Kaple v soukromém vlastnictví. V Anglii kaple patřící soukromým osobám, které je daly postavit nebo koupily za účelem zisku nebo jiným účelem.

Public chapels. Veřejné kaple. V anglickém právu se tak označují kaple, založené později než sám kostel, sloužící pro věřící žijící ve vzdálenějších místech. Tyto kaple se též označovaly jako „chapels of ease“, viz výše.

Chapelry. Farnost (spravovaná kapli). Totéž, co ve vztahu ke kostelu znamená „parish“ (farnost).

Chapitre. Kapitola. V anglickém právu to byly seznamy případů, které měly být předloženy putovním soudcům, zvláštním zasedáním soudců, smírčím soudcům. Soubor pravidel předložený soudem při vyšetřování.

Chaplain. Kaplan, vojenský kněz, kurát. Duchovní v armádě nebo jiné veřejné instituci, který zde vykonává náboženské obřady a úkony.

Chapman. Drobný podomní obchodník. Obchodník, který putuje z místa na místo.

Chapter. Kapitula. V Anglii je to sbor církevních hodnostářů označovaných jako kanovníci, působící při katedrále, jehož předsedou je děkan. Tento sbor představuje biskupskou radu, která se zabývá jak světskými, tak církevními záležitostmi. Též místní odbočka společenství nebo bratrstva.

Chapter 7 (liquidation) bankruptcy. Viz Bankruptcy proceedings (Straight bankruptcy).

Chapter 11 (reorganization) bankruptcy. Viz Bankruptcy proceedings (Business reorganizations).

Chapter 12 (farmer) bankruptcy. Viz Bankruptcy proceedings (Family farmer bankruptcy).

Chapter 13 (wage earner's bankruptcy). Viz Bankruptcy proceedings (Wage earner's plan).

Character. Charakter, povaha. Souhrn morálních vlastností daného jedince; obecný výsledek charakteristických vlastností určité osoby. Souhrn morálních a etických vlastností a zvyků, který se danému jedinci přisuzuje; obraz, který o něm vytváří veřejné mínění. Určitý způsob chování a zvyklostí, které jedinec prokazuje navenek svým způsobem života, a tak si postupně vytváří svoji pověst, ať dobrou či špatnou. Vlastnosti, přisuzované jednotlivci nebo věci určitou komunitou. Obecně sdílený názor na určitou osobu, pramenící z mínění osob, které dotyčného znají. I když výrazy „character“ a „reputation“ (pověst) se často užívají jako synonyma, je mezi nimi určitý rozdíl. „Character“, charakter, povaha je označení toho, jaký člověk skutečně je, zatímco „reputation“, pověst, je to, co si o něm lidé myslí a říkají. První pojem vyjadřuje skutečnost, pojem druhý pouze to, co je za skutečnost pokládáno. Viz Bad character; Good character; Reputation.

Charakter (vynálezu). Zatřídění vynálezu podle patentového nároku.

Character and habit. Charakter a zvyky. Morální rysy člověka, vyplývající z jeho chování. People v. Coleman, 19 Mich. App. 250, 172 N.W. 2d 512, viz Character.

Character evidence. Důkaz o charakteru (pověsti). Důkaz, který vypovídá o charakteru jedince a je založen na jeho pověsti.

Přípustnost takového důkazu je upravena Federálními pravidly pro dokazování, Fed. Evid. Rules 404 a v souvislosti se svědky pravidly 607–609.

Characterization. Charakterizace. V případech konfliktu práva je to určení a výklad práva, kterým se daná věc řídí. Restatement, Second, Conflicts, § 7.

Character witness. Viz Witness.

Charge, v. Zatížit břemenem, závazkem, povinností nebo zástavním právem; zřídit právní nárok vůči majetku; určit či vyměřit; požadovat; obvinít; poučit porotu v právní otázce. Uvalit daň, povinnost, zřídit trust

(správu). Svěřit někomu odpovědnost a povinnosti (např. pečovat o jiného). V obchodním právu účtovat nebo fakturovat, koupit na úvěr. V trestním právu obvinít nebo formálně obžalovat.

Charge, s. Zatížení, zástavní právo, nárok; břemeno nebo náklad; závazek nebo povinnost; odpovědnost; obvinění. Osoba nebo věc svěřená do péče jiného. Cena nebo poplatek za něco. Viz též Charged; Charges; Floating charge; Rate; Surcharge.

Charge to jury. Poučení poroty. Konečné poučení poroty soudem před přijetím rozsudku, ve kterém soudce shrne daný případ, poučí porotu o pravidlech a normách, které se vztahují k jednotlivým otázkám případu a které musí respektovat. Tento výraz se používá i pro poučení velké poroty, ve kterém jsou porotci poučeni o svých povinnostech. Viz Jury instructions.

General charge. Obecné poučení. Poučení poroty soudem, které se týká případu jako takového, jeho obecné charakteristiky a obecných rysů.

Special charge. Zvláštní poučení. Poučení nebo instrukce dané soudem porotě, týkající se určité dílčí otázky daného případu poskytnuté obvykle na žádost právního zástupce.

Criminal law. Trestní právo. Obvinění ze spáchání určitého trestného činu. Obvinění z trestného činu podáním formální obžaloby, obvinění nebo informace.

Public charge. Potřebný člověk. Osoba, kterou je nutné podporovat ze státních prostředků z důvodů chudoby nebo nemoci a chudoby.

Chargeable. Schopný nebo povinný nést náklady, břemeno, povinnost; žalovatelný, vymahatelný, obvinitelný. Může znamenat být podroben (poplatku), být povinen hradit, být způsobilý hradit, odpovídat za úhradu nebo být příslušný k úhradě.

Charge account. Úvěr ve zboží. Systém nákupu zboží a služeb na úvěr, který zákazník vyrovná buď k určitému datu nebo periodicky. Viz Consumer Credit Protection Act.

Revolving charge account. Revolvingový úvěr. Dohoda mezi prodávajícím a kupujícím, podle níž (1) může prodávající umožnit kupujícímu nákup zboží nebo služeb na úvěr buď přímo od něho nebo prostřednictvím kreditní karty, (2) neproplacené částky za zboží a úvěrované služby spolu s jinými dohodnutými platbami jdou k tíži revolvingového účtu (3) poplatek za poskytování úvěru, je-li dohodnut, není stanoven předem, ale vypočítává se po určité době při bilanci účtu, (4) kupující může platit debetní bilanci ve splátkách. Uniform Consumer Credit Code, § 2. 108. (Jednotný zákoník o poskytování úvěrů spotřebitelům.)

Charge and discharge. Nárok a kompenzační nárok. Podle dřívější praxe ekválních soudů se tak, při předkládání účtů zvláštnímu soudnímu úředníkovi (master), označovalo písemné prohlášení žalobce, obsahující položky, které si tento nárokuje a protinávrh žalované strany obsahující nároky, které má žalovaný vůči žalobci.

Charge back. Vracení transakce. Vracení nebo odmítnutí úvěru, poskytnutého z účtu zákazníka bankou, obvykle tak, že zákazník předložil šek na svůj účet. Viz U.C.C. §§ 4–212 (1) (collecting bank's right of charge back) a 4–212 (3) (pay or bank's right of charge back).

Charged. „Obviněn“, seznámen. Obvinění z trestného činu formou žaloby, obžaloby nebo oznámení. Seznámen. Podle koncepce tzv. oznámení (notice viz tam) se osoba považuje za seznámenou s určitou skutečností tehdy, byla-li dostatečně a náležitou formou informována o věci, např. podle zákonů o evidenci nemovitostí je osoba seznámena se zastavením nebo zadržením, jestliže je uvedeno v protokolu.

Charge des affaires, or charge d'affaires. Zástupce vyslance. Diplomatičtý představitel nižšího stupně. In re Baiz, 135 U.S. 403, 10 S. Ct. 854, 34 L. Ed. 222.

Charge-off. Odepsat. Činnost směřující k odpisu určité položky z aktiv. Odepsat z aktiv nebo jiné položky např. nedobytnou pohledávku nebo dluh. Označit jako ztrátu nebo výdaj částku, původně zaznamenanou jako aktivum; obvykle se tohoto výroku užívá tehdy, když pohledávka není uhrazena podle očekávání. Viz Bad debt.

Charges. Náklady, výdaje, poplatky. Výdaje, poplatky, náklady, které byly zaplacený v souvislosti se smlouvou, soudním řízením nebo obchodní transakcí. Viz Charge; Costs; Fee; Fixed charges.

Charge-sheet. Seznam zadržených osob. Policejní seznam zadržených osob a osob ve vazbě, obsahující důvod obvinění a jméno osoby, která obvinění vznesla v každém jednotlivém případě.

Charging lien. Zadržovací právo. O zástavní právo jde v případě, když dluh je zajištěn určitým majetkem, který však zůstává v držení dlužníka. Viz Floor plan financing.

Zadržovací právo právního zástupce (advokáta). Právo právního zástupce ve věci zajistit vynaložené náklady a odměnu za právní pomoc poskytnutou v daném řízení rozsudkem, rozhodnutím nebo tím, co bylo klientu rozhodnutím soudu přiznáno. Vznik tohoto zadržovacího práva je spojen s rozsudkem, ale vztahuje se zpětně na služby poskytnuté od zahájení řízení. Miles v. Katz, Fla. App. 405 So. 2d 750, 752.

Charging order. Příkaz k úhradě, platební příkaz. Zákonem stanovený prostředek věřitele, jehož nárok byl přiznan soudním rozhodnutím, který má vůči dlužníkovi, který je partnerem ve sdružení (obchodní společnosti). Věřitel může uspokojit svoji pohledávku z dlužníkovy podílu na zisku ze společnosti, aniž by riskoval rozpuštěním. Uniform Partnership Act, § 28.

Charitable. Dobročinný. Mající dobročinný charakter nebo účel. Slovo „charitable“ ve smyslu právním označuje jakýkoli dar veřejnosti, resp. přesně v souladu s právními normami ve prospěch neurčeného počtu osob, který je určen pro vzdělávací, náboženské, morální nebo sociální cíle. American Soc. for Testing and Materials v. Board of Revision of Texas, Philadelphia County, 423 Pa. 530, 225 P. 2d 557. Tento výraz je synonymem pojmů „beneficent“, „benevolent“ a „eleemosynary“. Viz též Charity; Eleemosynary.

Charitable bequest. Dobročinný odkaz. Odkaz je dobročinným v případě, že jeho cílem a posláním je přispět k výchovným, náboženským, politickým nebo vůbec sociálním zájmům lidstva a jestliže případně oprávnění jsou všichni příslušníci určité komunity nebo její předem neurčená a nespecifikovatelná část.

Charitable contributions. Charitativní příspěvky. Příspěvky ve formě peněz, cenných papírů atd. určené organizaci zabývající se charitativní činností. Takové

příspěvky jsou položkou odpočitatelnou z příjmu pro daňové účely (s určitými omezeními a stanovenou maximální výší), jestliže jsou poskytnuty organizaci, která je podle práva organizací dobročinnou. Společnosti s přírůstkovým účetnictvím mohou zapsat příspěvek v daném roce, jestliže správní rada rozhodne o poskytnutí takového příspěvku do konce roku a platba je provedena ve lhůtě stanovené I.R.C. (Internal Revenue Code — Zákoník o vnitřních daních). Viz Charitable deduction; Charitable organization.

Charitable corporation. Dobročinná (charitativní) korporace. Nezisková korporace, mající dobročinné cíle, tj. sloužící lidstvu jako takovému, určité komunitě nebo třídě dané komunity, skupině neurčitého počtu lidí a zřízená nebo určená pro charitativní cíle. Lynch v. Spilman, 67 Cal. 2d 251, 62 Cal. Rptr. 12, 18, 431 P. 2d 636. Takové korporace musí splnit určitá kritéria, aby mohly získat zvláštní daňový status. I.R.C. § 501 (c) (3). Viz Charitable organizations, *níže*.

Charitable deduction. Dobročinná odpočitatelná položka. Při stanovení daně jsou příspěvky poskytnuté dobročinným organizacím a jiným daňově zvýhodněným institucím odpočitatelnými od příjmu poplatníka. I.R.C. § 170 (c). Vztahuje se též na trusty. I.R.C. § 512 (b) (11). Co se týče daňového zvýhodnění přijímajících organizací (tax exempt statute), viz Charitable organizations. Viz též Charitable contributions.

Charitable foundations. Dobročinné nadace. Organizace určené pro výchovu, vzdělávání, zdravotnictví, podporu chudých atd.; organizace zřízené k uvedeným účelům a ne s cílem zisku a jako takové uznané podle I.R.C. § 509 (a) (Internal Revenue Code — Zákoník o vnitřních daních) i pro daňové účely. Viz též Charitable organizations, *níže*.

Charitable gift. Dobročinný dar. Viz Charitable deduction, *výše*.

Charitable immunity. „Dobročinná imunita“. Doktrína, podle níž je charitativní dar vyňat z odpovědnosti za úmyslné porušení práva. Tato doktrína byla dlouho uznávána, ale v současné době byla v řadě států USA tato „imunita“ omezena nebo zrušena.

Charitable institution. Dobročinná instituce. Instituce, která poskytuje dobročinné příspěvky těm, kteří to potřebují a žádá takové příspěvky od jiných, přičemž není zdrojem zisku ani příjmu ve smyslu soukromého příjmu pro žádnou z osob s ní spojených a nečiní žádné zjevné překážky těm, kdo potřebují její pomoc, aby ji získali. Charakteristickými rysy takové instituce jsou neexistence kmenového jmění a akcionářů, neziskovost, neexistence dividend; své finanční prostředky získává tato instituce převážně z veřejných a soukromých charitativních příspěvků a má je ve svěřenectví pro účely a cíle, které jsou vyjádřeny v její zakládací listině nebo stanovách. Methodist Old Peoples Home v. Korzen, 39 Ill. 2d 149, 233 N.E. 2d 537, 541, 542; People ex rel. Nordlund v. Association of Winnebago Home for Aged, 40 Ill. 2d 91, 237 N.E. 2d 533, 539.

Charitable organization. Charitativní organizace. Pokud se týče výjimečného daňového postavení (exempt tax statute), pak se za takové organizace považují: „Korporace, fond nebo nadace zorganizovaná a fungující výlučně pro náboženské, charitativní, vědecké, literární účely nebo pro zajištění bezpečnosti nebo pěstování amatérského sportu (pouze v případě, že neprona-

jmá sportovní zařízení nebo vybavení), dále organizace zaměřené na ochranu dětí nebo zvířat před násilím, v případě, že žádný podstatný příjem z jejich činnosti neplyne jejím zakladatelům, nebo jiným soukromým osobám, žádná z jejich podstatných aktivit není zaměřena na propagandu a jinou snahu o ovlivnění legislativy (pokud se v části (h) nestanoví něco jiného) a pokud se tato organizace neúčastní nebo nezasahuje do politických kampaní (například i formou veřejných prohlášení) vedených na podporu kandidátů na veřejnou funkci.“ I.R.C. § 501 (c) (3) (Internal Revenue Code — Zákoník o vnitřních daních). Viz též Benevolent association; Benevolent corporation; Charitable corporation; Charitable foundation; Charitable institution.

Charitable purpose. Charitativní účel. Dobročinný účel. Tento pojem, který se používá v souvislosti s udělením daňových výjimek, je obecně charakterizován jako snaha přispět k realizaci cílů prospěšných pro určitou komunitu nebo oblast, která je obecně uznávána jako charitativní a není jako taková vyloučena zákonem. Obecně jsou mezi takové účely zahrnovány: pomoc v chudobě; rozvoj vzdělávání; ochrana zdraví; náboženství; státní a obecné účely; jiné cíle přispívající blahu určité komunity. Bank of Carthage v. U.S., D. C. Mo., 304 F. Supp. 77, 80.

Dar má dobročinný účel, jestliže slouží náboženským, vědeckým, charitativním, literárním nebo vzdělávacím účelům. I.R.C. § 170 (c) (4). Trust musí sloužit uvedeným účelům, aby mohl být kvalifikován jako charitativní.

Viz též Charitable deduction; Charitable use.

Charitable reminder. Charitativní nástupnické právo (čekatelství). Dar, spočívající v konstituování práva určité charitativní instituce nastoupit do majetkových práv určité osoby po jejím zániku (např. v případě smrti); za určitých podmínek může být odečten pro daňové účely.

Charitable reminder annuity trust. Charitativní trust vyplácející roční příjmy. Trust, z kterého je vyplácena ročně nebo častěji oprávněné osobě nebo osobám částka, která není menší než 5 % původní čisté tržní ceny majetku, vloženého do trustu, určené každoročně pro výpočet federální daně. I.R.C. § 664 (d) (1). In re Danforth's Will, 81 Misc. 2d 452, 366 N.Y.S. 2d 329, 330.

Charitable trust. Charitativní trust. Trust, jehož majetek musí být správcem trustu užíván pro charitativní účely (účely zdravotnictví, náboženské atd.). Fiduciární vztah, který vzniká na základě projeveného úmyslu svěřit majetek určité osobě, která by měla podle ekvity povinnost nakládat s tímto majetkem pro charitativní účely. Restatement, Second, Trust, § 348. Viz Charitable purpose.

Charitable use. Charitativní (dobročinné) využití. Využití pro náboženské, vzdělávací, politické nebo obecně sociální zájmy, jako např. pomoc v chudobě, rozvoj školství nebo komunity jako takové, Thomason v. State, 245 C.A. 2d 793, 54 Cal. Rptr. 229, 232. Viz též Charitable purpose.

Charity. Charita. Dobročinnost. Dar na dobročinné účely nebo instituce zabývající se dobročinností. Dar ve prospěch bližší neurčeného počtu osob, který má přispět rozvoji náboženství nebo vzdělávání, pomocí nemocným a osamělým lidem nebo přispět k výstavbě či udržování veřejných budov a zařízení. Johnson v. South Blue Hill Cemetery Ass'n, Me., 221 A. 2d 280, 287. Charitou, pokud není definována právem, se rozumí snaha

nebo pokus přispět v dobré víře duchovně, fyzicky, intelektuálně, sociálně nebo ekonomicky k rozvoji a blahu lidstva vůbec, nebo těm, kteří potřebují pomoc, bez ohledu na to, zda jsou schopni získat tuto pomoc i odjinud, aniž by za tuto snahu dárce nebo zprostředkovatel očekávali nějaký přínos nebo zisk, pokud ho přímo předem neodmítnou. Planned Parenthood Ass'n v. Tax Commissioner, 5 Ohio St. 2d 117, 214 N.E. 2d 222, 225. Viz též Benevolence; Benevolent; Charitable; Charitable organizations.

Public charity. Veřejná charita. Charitativní činnost nebo dar ve prospěch neurčeného okruhu lidí, veřejnosti nebo její části.

Charlatan. Šarlatán, podvodník. Osoba, která předstírá více znalostí a umu, než ve skutečnosti má.

Charre of lead. Množství olova. Množství 36 housek olova (ingotů), z nichž každá váží asi 70 liber.

Chart. Námořní mapa.

Charta. Charta, privilej, listina. Ve starém anglickém právu listina podepsaná a s peticí; formální doklad o převodu práva nebo smlouvě. Také doklad nebo důkaz o pozemkové držbě.

Tento pojem se postupně začal užívat pro označování listin, které vydával panovník a kterými uděloval svobody a výsady, ať již celému národu, jako například *Magna Charta*, nebo státnímu orgánu, nebo soukromé osobě; zde by asi tento pojem odpovídal dnešnímu „charter“.

V kontinentálním právu původní význam papír, vhodný na psaní listin nebo knih a odtud pak jakýkoliv písemný doklad nebo listina.

Viz též Charter.

Charta communis. Společná listina. Ve starém anglickém právu doklad; společná dvoustranná písemná smlouva nebo listina, která obsahuje vzájemnou dohodu, vzájemné závazky; listina, na kterou se obě strany mohou odvolat jako na důkaz svých práv.

Charta cyrographata. Vlastnoručně sepsaná listina; ve starém anglickém právu to byla listina rozdělená na dvě části a rozstříhnutá uprostřed (*sciuditor per medium*) tam, kde bylo velkými písmeny napsáno slovo „cyrographum“ nebo „chirographum“. Viz Chirograph.

Charta de foresta. Lesní charta. Sbirka zákonů, týkajících se lesního práva, vydaná za vlády Jindřicha III., která prý původně byla součástí tzv. Velké listiny (*Magna Charta*, viz *tam*).

Charta de foresta se jinak nazývala Great Charter of woodland population, nobles, barons, freemen, and slaves (Velká listina lesních práv pro obyvatele, šlechtu, barony, svobodné lidi i poddané) a byla udělena Jindřichem III. na počátku jeho vlády (1217 n. l.). Jsou různé názory na to, zda existovala původní charta, podobná této, vydaná snad v souvislosti s původní Velkou listinou (*Magna charta* — viz *tam*). Pro svědčí skutečnost, že obě listiny, přestože byly teoreticky neodvolatelné a neporušitelné, vyžadovaly potvrzení dalšími panovníky. Tuto domněnku potvrzují i někteří současní historikové, když uvádějí, že: „teoretická posvátnost a neporušitelnost a praktická nejistota jsou společné pro Great Charter of Liberties (Velkou listinu svobod) i Charter of Forest (Lesní listinu) vydanou v roce 1217“. Inderwick tvrdí s velkou jistotou, že král Jan nikdy nevydal žádnou

Lesní Chartu, ale že ji vydal Jindřich III. v roce 1217 (tvrdí přitom, že to bylo ve třetím roce jeho vlády, ale ta započala až 28. října 1216!), aby splnil slib svého otce; Lord Coke hovoří o této chartě jako o základu lesních práv a svobod a tvrdí, že byla potvrzena nejméně třicetkrát od smrti Jana do smrti Jindřicha V.

Charta de una parte. Listina o jednostranném právním úkonu. Původně se tohoto pojmu užívalo pro odlišení „deed poll“ — úkon jedné strany a listiny inter partes.

Charta partita. Smlouva o nájmu zejm. lodí.

Charta de non ente non valet. Listina o neexistující věci je neplatná.

Charta libertatum. Charta svobod, listina svobod. Je to Magna Charta a Charta de Foresta (viz *tam*).

Charta non est nisi vestimentum donationis. Listina není ničím jiným než „šatem“ daru.

Charitarum super fidei, mortuis testibus, ad patriam de necessitudine recurrendum est. Zemřelí svědek, je nezbytné odvolat se u státu (tj. soudu) na tvrzení (svědectví) listin.

Charte. Fr. Námořní mapa.

Chartel. Obměna slova „Cartel“ (viz *tam*).

Charte-partie. Fr. Ve francouzském námořním právu nájem lodí.

Charter. v. Najmout (syn. hire, lease). Najmout na určitou dobu; např. najmout plavidlo pro určitou cestu.

Charter. s. Charta. Listina vydaná z moci panovníka, mající povahu výsadní listiny buď pro celý národ nebo pro určitou vrstvu nebo část národa, nebo udělená korporaci, kolonii nebo území, která potvrzuje určitá práva, výsady, svobody nebo pravomoci. Jako např. Magna Charta (Velká listina) nebo listiny a charty udělené některým anglickým koloniím v Americe.

Charta se liší od ústavy. Zatímco Chartu uděluje panovník, ústavu přijímá sám lid.

Základní zákon města. „Charter of municipal corporation“, statut městské korporace, obsahuje zřizovací akt, platné právní předpisy regulující pravomoci města a způsob jejich výkonu; „statute“ není součástí tohoto zákona prostě proto, že v této souvislosti se pojmu „statute“ nepoužívá. Opinion of the Justices, Del. 276 A. 2d 736, 739.

Právní akt konstituující obchodní společnost nebo úřední povolení obchodní společnosti. Podle současných zákonů vydává tuto listinu státní úředník pověřený touto činností zákonem. Též stanoví obchodní společnosti, tj. základní pravidla organizace dané společnosti přijatá v souladu s platnými právními předpisy, podle kterých byla organizace zřízena. Pověření, na jehož základě jedná určitý orgán. Smlouva mezi státem a společností, akcionáři a společností a akcionáři a státem (společenská smlouva). Viz Corporate charter.

Nájem letadla, plavidla apod. Viz Charter party.

Podle starého anglického práva listina nebo dokument pod pečeti; dohoda nebo smlouva.

Bank charter. Úřední povolení banky. Doklad vydaný státním orgánem, který povoluje bance vykonávat obchodní bankovní činnost.

Bareboat charter. Nájem lodí bez posádky. Smlouva o nájmu lodí, kde vlastník lodí pronajme pouze plavidlo, zatímco posádka, pojištění a ostatní nutné náklady a výdaje jsou věcí nájemce. Viz rovněž Bareboat charter.

Blank charter. Blanketní zmocnění, listina. Ve starém anglickém právu to byla listina, kterou dostávali králem pověřeni úředníci nebo zástupci za vlády Richarda III., kterou sami doplnili podle své libosti.

Charter agreement. Viz Charter—party.

Charter of affreightment. Viz Affreightment.

Gross charter. Nájem lodí na jistou cestu, při kterém rejdář poskytuje posádku, vybavení a hradí všechny nutné náklady, přístavní poplatky apod.

Time charter. Nájem plavidla na určitý čas, ne na určitou cestu. Viz též Time (Time charter).

Chartered Life Underwriter (C.L.U.). Autorizovaný pojistitel životních pojistek. Profesionální titul udělovaný American College of Life Underwriters osvědčující předepsané vzdělání a splnění požadavků, týkajících se zkušeností s uzavíráním životních pojistek.

Chartered ship. Pronajmutá loď. Loď, která je předmětem smlouvy o nájmu (charter—party).

Charterer. Nájemce (lodí, letadla). Osoba, která najímá plavidlo, letadlo apod. pro účely přepravy nebo pro určitou cestu.

Charter—land. Pozemek držený na základě listiny. V anglickém právu se též používá výrazu „bookland“ (viz tam). Je to pozemkový majetek, jehož držba byla zřízena určitou listinou a je podmíněna placením renty nebo poskytováním nějakých služeb. V podstatě se neliší od neomezené držby a takto vlastně vzniklo právo většiny tenantů, kteří mají v držbě půdu určitého vlastníka a jsou mu povinováni placením nájmu nebo službami. 2 Bl. Comm. 90.

Charter—party. Smlouva o nájmu (zejm. lodí). Smlouva, kterou se pronajímá loď nebo její část na přepravu určitého zboží do jednoho nebo několika smlouvou určených míst.

Pojem „charter—party“ nebo „charter—agreement“ se často v praxi zkracuje na „charter“ a označuje dokument, v němž jsou stanoveny podmínky a uvedeny závazky a plnění dohodnutá při uzavření smlouvy, kterou si jedna ze smluvních stran (charterer) najímá plavidlo nebo podstatnou část plavidla patřícího straně druhé (owner).

Chartis reddendis. Listiny mají být vráceny. Starobylý writ směřující proti osobě, které byly svěřeny listiny, udělující léno a která je odmítla doručit.

Chartophylax. Archivář. Osoba, která byla pověřena správou archivů a pozemkových knih a státních listin. Výraz používaný ve starém evropském právu.

Chase. Honit. Pronásledovat, rychle za něčím utíkat s úmyslem to chytit nebo zahnat.

Honební právo. V anglickém právu je to svoboda nebo výsada honu či lovu, kterou se udělovalo právo určité osobě lovit na vymezeném teritoriu. Toto právo bránilo jiným osobám a zvířatům lovit na daném území bez ohledu na to, kdo byl jeho vlastníkem. Akt, kterým se nabývalo vlastnictví zvěře *ferae naturae* silou, obratností nebo lstí. Honební revír. Privilegovaná oblast s jelení a lesní zvěří. Rozlohou je tato oblast obvykle menší než les a větší než park (obora). Každý les je honebním revírem, ale ne každý honební revír musí být les. Od obory se liší honební revír tím, že není uzavřený, i když musí být určitými hranicemi vymezen. Podle starého anglického práva existovaly obecní honební

revíry (common chase), kde mohli zvěř lovit všichni, kdo chtěli.

Chaste. Cudný, neposkvrněný. Osoba, která nikdy dobrovolně neměla nezákonný pohlavní styk (roz. mimomanželský).

Chaste character. Neposkvrněný charakter. Označuje čistotu myslí a nevinnost srdce. Neomezuje se pouze na oblast sexuální.

Chastity. Čistota, nevinnost, zdrženlivost. Stav nevinnosti. Je to ctnost, která spočívá v sexuální zdrženlivosti a vyvarování se nezákonných sexuálních styků.

Chattel. Majetek, statek (příbl.) movitý. (Pozn. překl.: Angloamerická koncepce majetkových práv se velmi liší od kontinentálního systému vlastnického práva, založeného na právu římském a není tudíž možné stavět vedle sebe přesně si korespondující pojmy těchto dvou právních systémů.) Je to druh „personal property“ (příbl. movitého majetku) na rozdíl od „real property“ (nemovitého majetku). Mohou to být práva k hmotnému i nehmotnému majetku. Viz Goods; Property (Personal property).

Personal chattel. Movitý majetek. Osobní právo vlastnictví věcí movitých, které není právem k nemovitosti. Viz též Goods; Property (Personal property).

Real chattels. Movitý majetek a práva k nemovitostem. Právo k nemovitosti nebo spojené s nemovitostí, právo k propachtované půdě. Právo k pozemku zřízené na dobu kratší než právo neomezené (freehold) nebo dědičné (fee). Viz též Fixture.

Chattel lien. Právo na zadržení věci (retenční právo). Je to právo osoby, která vynaložila určité dovednosti, práci nebo materiálové náklady na věc movitou nebo tuto věc na žádost jejího vlastníka, osoby jím pověřené nebo oprávněného držitele skladovala, aby danou věc zadržela. Viz např. Artisan's lien.

Chattel mortgage. Zástavní právo k věci. Institut užívaný před platností Uniform Commercial Code (Jednotného obchodního zákoníku) spočívající v zástavním právu zástavního věřitele vůči movitému majetku (personal property) zástavního dlužníka. Převod určitého práva podle ekvity nebo common law k movitému majetku nebo zřízení zástavního práva k němu za účelem zajištění určitého peněžitého nebo jiného plnění, které při splnění stanovených podmínek zanikne. Tento způsob zajištění byl nahrazen jinými druhy smluvního zajištění podle U.C.C. (Uniform Commercial Code) čl. 9 (Secured Transactions — Zajištění transakcí). Viz Secured Transaction; Security agreement.

Chattel paper. Doklady osvědčující právo k věci movité. Listina nebo listiny dokládající jak peněžité závazek, tak zajišťovací právo nebo nájem určité movité věci. V mnoha případech takové doklady sestávají z převoditelné listiny doplněné smlouvou o zajištění. Jestliže je transakce doložena takovou smlouvou o zajištění nebo nájmu a listinou nebo listinami, pak soubor těchto písemných dokumentů se označuje jako chattel paper — doklady o právu k majetku. U.C.C. § 9—105(1)(b).

Chaud—medley. Dosl. „Horké zabítí“. Zabítí v afektu nebo ve vášni; způsobení smrti v pohnutí myslí nebo v návalu vášně; odlišuje se od tzv. „chance—medley“, zabítí z nedbalosti nebo v sebeobraně, nešťastnou náhodou. Nicméně jak se uvádí, toto rozlišení nemá zásadní význam. Viz Homicide.

Chauffeur. Řidič, šofér. Osoba pracující jako řidič pro jiného.

Chantry rents. Renty placené z pozemků zádušní nadace. Renta placená Koruně (státu) nabyvateli zádušní nadace. Viz Chantry.

Chausée. Fr. Hráz, násep. Hráz, vytvořená navršením zeminy k zadržení vody v řece nebo rybníku. Hráz nebo násep postavený v nízké položené, vlhké a bažinaté krajině, sloužící jako cesta.

Cheat. v. Podvést, ošidit, ošálit. Tento pojem implikuje podvodný úmysl. Výraz „cheat and fraud“ obvykle znamená přimět nějakou osobu, aby vydala část svého majetku na základě úmyslně falešných informací nebo podvodného jednání vedeného úmyslem tuto osobu poškodit. Sem patří nejen trestný čin podvodu, ale též podvodné jednání podle práva civilního, včetně všech triků, nástrojů, postupů, prostředků a podvodů užívaných s úmyslem zbavit jiného majetku nebo práv. Viz Fraud.

Cheat. s. Podvod, švindl. Úmyslné oklamání a podvedení. Viz Fraud.

Podvody, sankcionované common law, byly takové podvody (vyjímaje závažné trestné činy), které byly doprovázeny takovými znaky nečestnosti, podvodnosti a nezákonnosti, že mohly ovlivnit společnost jako takovou, neboť při vynaložení běžné obezřetnosti i opatrnosti jim nebylo možno zabránit ani je rozpoznat.

Cheaters or escheators. Správce odúmrtí (spadnosti). Podle starého anglického práva to byli úředníci, kteří byli pověřeni správou majetku, jenž připadl státu v důsledku odúmrti, konfiskace nebo uprázdněním majetku (viz escheat). Tento jejich úřad skýtal značné možnosti pro podvod a násilí, a proto jejich chování bylo předmětem mnoha stížností. Proto, zdá se, se pojem *cheater* začal postupně používat k označení podvodníka a odtud bylo odvozeno i slovo *cheat*, švindlovat, podvádět.

Check. v. Kontrolovat nebo podrobit kontrole; mít pod kontrolou, držet v mezích. Ověřit nebo provést revizi, audit, např. revizi účetních knih a záznamů někoho jiného nebo nějaké společnosti, a to z hlediska správnosti a přesnosti účetnictví. Užívá se zejména v souvislosti s kontrolní činností nebo dozorem jednoho ministerstva, úřadu, kanceláře nebo osoby nad druhým.

Check. s. Šek. Platební příkaz daný bance, splatný na požádání a podepsaný výstavcem nebo trasantem, který je nepodmíněným příslibem určité peněžní částky na řad příjemce (prezentanta). State v. Perrigou, 81 Wash. 2d 640, 503 P. 2d 1063, 1066. U.C.C. § 3—104 (2)(b).

Federal Reserve Board (Výbor pro federální rezervy) definuje šek následujícím způsobem: „Platební příkaz bance nebo bankovnímu domu, který je vystaven na vklad finančních prostředků k zaplacení určité částky zde uvedené jmenované osobě na její řad nebo doručiteli, a je splatný okamžitě na požádání. Musí obsahovat příkaz formulovaný „pay to the order to“, vyplatte na řad.“

Viz též Bad check; Bogus check; Cancelled check; Cashier's check; Depository transfer check (DTC); Traveler's check.

Blank check. Bianco šek. Šek podepsaný výstavcem, na kterém je vynecháno místo pro doplnění jména příjemce a nebo peněžní částky.

Cashier's check. Pokladníkův šek. Vlastní šek banky, vystavený a podepsaný pokladníkem nebo jiným pověřeným úředníkem banky. Stává se přímým závazkem banky. Je-li takový šek vydaný pověřeným bankovním úředníkem vydán určité osobě, stane se dokladem závazku banky proplatit příjemci na požádání při předložení takového šeku zde uvedenou částku. Druh šeku, kterým banka poskytuje úvěr jeho nabyvateli tak, aby ho mohl v bankovní síti okamžitě použít. Je to převoditelná směnka vydaná samotnou bankou, dluh potvrzený jejím vydavatelem. Má stejné právní důsledky jako ověřený šek, vkladní certifikát nebo trata. Uznání vlastního dluhu vydané bankou, vlastní dluhopis banky. Viz Certified check.

Memorandum check. Evidenční šek. Šek vystavený dlužníkem věřiteli, znějící na vypůjčenou částku, s tím, že se rozumí, že tento šek nebude prezentován bance, ale bude umořen při zaplacení půjčky, samotným výstavcem. Tento účel šeku je na šeku vyznačen napsáním zkratky „Mem.“.

Personal check. Osobní šek. Šek vystavený určitou fyzickou osobou na její vlastní účet.

Post-dated check. Post-datovaný šek. Šek, který nese pozdější datum, než je datum jeho vystavení. Jeho převoditelnost není skutečností, že je post-datován, ovlivněna a je splatný k tomuto uvedenému datu. U.C.C. § 3—114.

Traveler's check. Viz Traveler's check.

Checkerboard system. Šachovnicový systém. Tento termín v souvislosti s nástupem do práva držby k půdě znamená, že jedna držba je podmíněna druhou, a ta zase podmiňuje třetí držbu.

Check kiting. Nepoctivá manipulace s šekem. Praktika, při které se vystaví šek na bankovní účet, na kterém nejsou dostatečné finanční prostředky k jeho krytí v naději, že dříve, než bude šek inkasován, přibude na tomto kontě dostatek finančních prostředků. First State Bank & Trust Co. of Edinburg v. George, Tex. Civ. App. 519 S.W. 2d 198, 204. Převod finančních prostředků mezi dvěma nebo více bankami s cílem získat neautorizovaný úvěr od banky na dobu, která je zapotřebí pro zúčtování šeku. State v. Woodington, 31 Wis. 2d 151 N.W. 2d 810, 820. Ve svém důsledku je „kite“ nedobytným šekem, využitým pro dočasné získání úvěru. Viz Bad check.

Check—off system. Systém srážek z platu. Postup, při kterém zaměstnavatel sráží přímo z platu zaměstnance příspěvky odborům a poukazuje je přímo odborům.

Check register. Šekový rejstřík. Forma pokladního deníku užívaná pro registraci vydaných šeků.

Check—roll. Seznam nebo kniha, obsahující jména takových osob, které jsou služebnictvem nebo zaměstnanci královny a jiných významných osobností, jako např. domácí služebnictvo.

Checks and balances. Brzdy a vyvážení. Systém dělby moci ve státě, kdy jedna „moc“ kontroluje a vyvažuje „moc“ druhou. Viz též Separation of powers.

Chefe. V anglo-normanském právu pokuta nebo poplatek za zabítí osoby (viz werregild); cena za život osoby (capitis pretium).

Chemerage. Práva prvorozeného. Ve starém francouzském právu označoval tento výraz privilegia nebo výsa-

dy nejstaršího. Je to krajový výraz odvozený od slova *chemier*.

Chemical analysis. Chemická analýza. Jakýkoli druh chemické zkoušky, jako je např. krevní zkouška při určování obsahu alkoholu v krvi, přítomnosti drog apod. *Viz např.* Blood test evidence; Breathalyzer test; DNA identification; Intoxilyzer; Intoximeter.

Chemier. Fr. Prvorozený ve francouzském právu.

Chemin. Fr. Cesta. Cesta, kterou užívají všichni lidé; královská cesta.

Cheque. Obměna slova „check“ (*viz tam*).

Cherokee Nation. Čirokejové. Jeden z civilizovaných indiánských kmenů. *Viz* Indian tribe.

Chevage. Podle starého francouzského práva to byly peněžní částky, které platili poddaní svému pánu jako výraz uznání svého poddanství. Tyto poplatky se platily za povolení k sňatku, propuštění z poddanství. V případě, že byl tento poplatek placen přímo králi, označoval se jako „subjection“. Výrazu „chevage“ se patrně používalo i k označení poplatku, placeného každoročně za poskytování ochrany a podpory tomu, kdo byl obdařen mocí.

Chevantia. Půjčka nebo poskytnutí peněz na úvěr.

Chevisance. Dohoda; vyrovnání; narovnání; kompromis; vyrovnání nebo narovnání mezi dlužníkem a věřitelem; nepřímý prospěch z lichvy, též protiprávní koupě nebo smlouva.

Cheze. Polnosti nebo hospodářství patřící k domu.

Chicago Board of Trade. Chicagská obilní burza. Komoditní burza, kde se uzavírá obrovské množství kontraktů a obchoduje se zde s mnoha zemědělskými produkty.

Chicano. Šikana. Úskok. Šikanování. Užití lsti a výmluv, slovíčkaření.

Chickasaw Nation. Jeden z civilizovaných indiánských kmenů. *Viz* Indian tribe.

Chief. Náčelník, šéf, hlava. Ten, kdo stojí nad ostatními. Ten, kdo vyniká mocí nebo významem; nejlepší nebo nejvýznamnější; nebo nejhodnotnější mezi ostatními; nejvyšší; ve vedoucí pozici.

Declaration in chief. Odůvodnění, hlavní důvod žaloby.

Examination in chief. První výslech svědka stranou, která ho předvolala.

Tenant in chief. *Viz* Chief Tenant, níže.

Chief baron. Nejvyšší soudce. Původně se tak označoval předseda Finančního soudu (Court of Exchequer). Posléze se tak označovali i předsedové jiných soudů. Tento pojem byl nahrazen označením Lord Chief Justice of England.

Chief cleric. Prokurista. Vedoucí úředník kanceláře, oddělení nebo soudu, který má generální pověření a je přítom řízen nadřízenými úředníky a v rámci svého pověření řídí chod daného úřadu.

Chief executive. *Viz* Chief administrate.

Chief Judge. *Viz* Chief Justice.

Chief Justice. Předseda Nejvyššího soudu. Předseda, nejstarší sudí, hlavní sudí soudu. *Viz srov.* Associate justices.

Chief Justice of England. Nejvyšší soudce Anglie. Tímto titulem se původně označoval předseda tzv. Queen's Bench Division (*viz tam*) Nejvyššího soudu, a za přítomnosti Lorda Kancléře též ex officio soudce odvolacího soudu. V současnosti bylo toto označení nahrazeno Lord Chief of Justice of England (Nejvyšší soudce Anglie), který je předsedou Queen's Bench Division (*viz tam*).

Chief Justice of the Common Pleas. Předseda někdejšího anglického soudu Court of Common pleas (*viz tam* — někdejší soud příslušný zejména v soukromoprávních věcech); později soudce High Court of Justice (Vysokého soudního dvora), divize pro spory podle common law; též se tak označoval soudce ex officio u Odvolacího soudu (High Court of Appeal). Tato funkce zanikla v roce 1881.

Chief justiciar. Justiciarius. Hlavní královský soudní úředník, zvláštní magistratus, který kdysi, v době normanských králů v Anglii, předsedal *aulae regis* a byl též prvním ministrem a druhým mužem v království. Z moci svého úřadu byl vládcem říše v době královny nepřítomnosti. 3 Bl. Comm. 38.

Chief lord. Lenní pán. Přímý pán léna, jemuž byli tenanti přímo a osobně odpovědní.

Chief magistrate. Šéf exekutivy. Hlava administrativy státu, federace nebo obce. Prezident je šéfem exekutivy Spojených států.

Chief office. Nejvyšší úřad. Nejdůležitější úřad.

Chief pledge. Ve starém anglickém právu to byl představitel nebo hlava samosprávného města nebo obce se zvláštním statutem.

Chief rents. Hlavní renty (dávky). Podle starého anglického práva to byly roční renty placené z pozemků v neomezené držbě (freeholds); tyto renty se také nazývaly „quit-rents“, osvobozovací renty, protože jejich zaplacením byl tenant osvobozen od všech ostatních rent, dávek a služeb. Byly zrušeny Law of Property Act (Zákonem o vlastnickém právu) v roce 1922.

Chief use. Hlavní určení (způsob užívání). Na základě obvyčej se tohoto pojmu užívá pro určení typu dané komodity z hlediska způsobu jejího využívání, který je běžný a obvyklý, nikoliv ve vztahu k individuálnímu uživateli. To pak má význam pro zařazení komodity do tarifního sazebníku. Gleeson v. U.S., 432 F. 2d 1403, 1407, 58 C.C.P.A. 17.

Chieffrie. Malá renta placená podle feudálního práva nejvyššímu lennímu pánu.

Chief tenant. Vrchní leník (tenant). Podle anglického feudálního práva patřila všechna půda v království králi a její držba byla králem buď přímo nebo nepřímou udělena. Král byl označován jako „Lord Paramount“, Nejvyšší pán nebo jako „Lord Above All“, Pán nade všemi a ti leníci, kteří obdrželi půdu přímo od krále, jménem koruny a krále, se nazývali tenanty „in capite“ nebo „in chief“, tedy vrchními leníky (tenanty). Jejich držba byla nejvznešenějším druhem držby, ale na druhé straně byl takový lenník (tenant) povinován králi daleko většími a náročnějšími službami, než tenanti nižší. Ten, kdo byl přímým leníkem krále, jehož držba byla udělena přímo králem.

Child; Children. Dítě; děti. Potomek, lidský plod. Nenařazené nebo novorozené dítě. Wilson v. Weaver, 358 F. Supp. 1147, 1154. V common law se dítětem rozumí

každý, kdo nedosáhl věku čtrnácti let, i když současně zákony vymezují tento pojem různě; např. zákony o dětské práci, trestní zákony atd. Pojem dítě nebo děti může též označovat adoptivní dítě, narozené dítě, nelegitimní dítě, nevlastní dítě, dítě z druhého nebo předchozího manželství; potomstvo.

Viz též Delinquent child; Disobedient child; Foster child; Illegitimate child; Infancy; Juvenile; Minor; Neglected child; Person; Posthumous child; Pretermitted heir; Viable child. K otázce nedbalosti ve vztahu k dítěti, *viz* Parental liability.

Childs part. Dědický podíl dítěte. Podle zákona platného v některých státech USA má vdova, namísto vdovského dílu nebo dílu stanoveného jí závětí, nárok na stejný dědický podíl, jaký by náležel dítěti zůstavitele, a to po vyrovnání dluhů a úhradě nákladů spojených se správou a dělením dědické podstaty.

Illegitimate child. Nelegitimní dítě, nemanželské dítě. Dítě zrozené mimo zákonný manželský svazek.

Legitimate child. Legitimní dítě. Dítě zrozené ze zákonného manželství.

Natural child. Vlastní (pokrevní) dítě. Dítě přímo narozené nebo počaté danou osobou. Takové dítě vlastní je třeba odlišit od osvojeného, adoptivního dítěte. Též mimomanželské děti uznané otcem za vlastní.

Posthumous child. Pohrobek. Dítě narozené po otcově smrti.

Quasi—posthumous child. Kvazi—pohrobek. Podle kontinentálního práva to bylo dítě, narozené za života svého děda nebo jiného mužského předka, které nebylo jeho dědicem v době sepsání poslední vůle, ale vzhledem ke smrti svého otce se stalo dědicem za života zůstavitele.

Rights of unborn child. Práva nenarozeného dítěte (nascitura). Práva nenarozenému dítěti se přiznávají v celé řadě případů a právních souvislostí; např. v trestním právu se za vraždu považuje i vražda nenarozeného dítěte (resp. nedovolené přerušení těhotenství — Cal. Penal Code § 187, Kalifornský trestní zákoník). Také ve vlastnickém právu se bere v úvahu nasciturus a jeho zájmy, a to ve všech případech, kdy jde o jeho prospěch, jako např. při děděním ze závěti nebo ze zákona. Narozené dítě se považuje za oprávněné podat žalobu pro zabití nebo vraždu svého rodiče (*viz* wrongful death action). Navíc se dítě, narodilo se živé, považuje za oprávněné k podání žaloby v případě, kdy mu byla v průběhu těhotenství způsobena újma na zdraví a případě, že v důsledku takové újmy po narození zemře, bude jeho smrt důvodem žaloby pro „protiprávní smrt“ (wrongful death). Zatímco v některých státech USA je možné domáhat se práva nebo náhrady škody i v případě, že taková újma na zdraví byla způsobena v počátku těhotenství, kdy dítě nebylo ani schopné života (viable) ani se ještě nepohybovalo (quick), Sinkler v. Kneale, 401 Pa. 267, 164 A. 2d 93; Smith v. Brennan, 31 N.J. 353, 157 A. 2d 497, v jiných státech USA se považuje za podmínku pro uplatnění nároku na náhradu škody jménem nenarozeného dítěte, aby plod byl životaschopný. *Viz* Viable child; Wrongful birth; Wrongful conception; Wrongful life.

Child abuse. Zneužití dítěte. Jakákoli forma krutosti namířená proti fyzickému, morálnímu a duševnímu zdraví a stavu dítěte. Tohoto pojmu se též užívá pro případy sexuálního zneužití dítěte, které nemusí zahrnovat jeho

znásilnění. Tyto činy jsou ve většině států pokládány za trestné činy. *Viz* též Abuse (Female Child); Abused and neglected children; Battered child syndrom; Protective order.

Child labor laws. Zákony upravující dětskou práci. Soubor právních předpisů na federální i státní úrovni, které upravují pracovní podmínky dětí, zejména pracovní dobu a druh práce, které mohou děti vykonávat, a které jsou určeny k ochraně dítěte. V těchto právních předpisech je například stanoven počet hodin, které může mladistvý odpracovat během školního roku ve dnech školního vyučování a o sobotách a nedělích, dále jsou zde stanoveny hodiny, ve kterých děti smějí během dne pracovat. *Viz* též Fair Labor Standards Act; Working papers.

Children's court. *Viz* Juvenile courts.

Child support. Vyživovací povinnost k dítěti. Zákonná povinnost rodičů přispívat na výživu, výchovu a vzdělání svých dětí; vynutitelná prostředky civilního i trestního práva. V řízení, kterým se dítě svěřuje do péče jednoho z rodičů nebo se řeší otázka, komu má být dítě svěřeno, se tímto pojmem označuje výživné, tj. peněžní částka, kterou jeden rodič přispívá druhému na péči o dítě narozené z jejich manželství. *Viz* též Nonsupport.

Child's income tax. *Viz* Clifford trust; Kiddie tax.

Child welfare. Prospěch dítěte. Blahobyt dítěte (dosl.). Obecný pojem, který zahrnuje všechna opatření nezbytná pro zdraví a správný vývoj dítěte; jeho vývoj fyzický, morální i duševní.

Childwit. Poplatek za dítě. Podle saského práva měl na takový poplatek nárok pán, jehož poddaná otěhotněla bez jeho svolení.

Podle obvyčej v Essexu, v Anglii, musel takový poplatek platit ten muž, který byl označen za otce nemanželského dítěte.

Chilling a sale. Dosl. zmrazení prodeje. Podvodná praktika při prodeji, při níž se dražitelé nebo ti, kdož nabízejí cenu, dohodnou nebo tajně domluví tak, aby omezili přirozenou konkurenci nabídek s cílem získat majetek za nižší cenu, než je jeho skutečná tržní cena.

Chilling effect doctrine. Doktrína „zmrazujícího efektu“. V ústavním právu se takový efekt přičítá kterémukoli zákonu nebo praktice, jež ve svých důsledcích závažně brání nebo odrazuje od výkonu ústavních práv, např. odvolacího práva. North Carolina v. Pearce, 395 U.S. 711, 89 S. Ct. 2072, 23 L. Ed. 2d 656. Zastrahující účinek vládních opatření, která sama o sobě neobsahují přímé omezení výkonu práv podle 1. Dodatku k Ústavě USA. Pro vznik takového odstrašujícího důsledku je nezbytné, aby strach z výkonu nebo budoucího výkonu práv byl zapříčiněn užitím nebo hrozbou užití donucovací moci. Reporters Comm. for Freedom of Press v. American Telephone & Telegraph Co. et al., C.A.D.C., 593 F. 2d 1030, 1052, Sec. of State of Md. v. Joseph H. Munson Co., 467 U.S. 947, 104 S. Ct. 2389, 2847, 81 L. Ed. 2d 786.

Chiltern hundreds. Podle anglického práva titulární státní úřad, jehož držení je neslučitelné s členstvím v parlamentu. Hofmistr nebo správce tří králových území, Chiltern Hundreds, Stoke. Desborough a Bonenhams, též správce panství Northsted. Titul Chiltern Hungreds uděluje listinou pod pečeti Kancléř, strážce pokladu (dnes ministr financí). Je to titulární úřad Koru-

ny, který většinou přijímá člen Dolní sněmovny, jenž si přeje vzdát se svého poslaneckého mandátu. Právo vyžaduje, aby poslanec jednou právoplatně zvolený svěřený mandát skutečně vykonával a neumožňuje mu, aby se ze své vůle mandátu vzdal. Ale zákon současně říká, že přijme-li poslanec jakýkoliv placený státní úřad (s výjimkou nového pověření důstojníků armády a námořnictva), jeho mandát se uprázdí. Proto v případě, chce-li se poslanec vzdát svého mandátu za hrabství nebo volební obvod, který v Parlamentu zastupuje, požádá Kancléře, aby ho ustanovil tzv. Chiltern Hundreds. Když obdrží tento titul a splní tak účel, pro který ho žádal, rezignuje na tento úřad.

Chimin. Cesta. Podle starého anglického práva cesta nebo silnice. Mohla to být královská silnice (*chiminus regis*) nebo soukromá cesta. Královská silnice byla taková, po níž mohli cestovat všichni královští poddaní pod ochranou krále, i když tuto cestu vlastnil určitý individuální vlastník; soukromá cesta byla taková, kterou směly užívat jednotlivé osoby k přejití přes pozemek jiného, na základě ustanovení nebo výsadní listiny. Viz Chemin.

Chiminage. Mýto placené za cestu (pěšky) lesem; v civilním právu se toto mýto nazývalo „pedagium“.

Chiminius. Královská cesta. Cesta, kterou užíval král a všichni poddaní a která byla pod ochranou krále, i když pozemek, kterým cesta vedla, mohl být v soukromém vlastnictví.

Chimney money, or hearth money. Daň z komína nebo z krbu, starobylá daň, resp. domovní daň placená v Anglii, nyní zrušená.

Chinese wall. Dosl. Čínská zeď. Prostředek, který umožňuje, aby advokát, který se dříve účastnil případu v roli zástupce protistrany, byl zaštitěn a nahrazen jinými advokáty dané právní firmy proto, aby firma předešla možnosti vyloučení firmy jako celku z možnosti zastupovat určitého klienta jenom proto, že jeden z jejích členů předtím zastupoval klienta, který byl v současném sporu protistranou. Weglarz v. Bruck, 1 Dist., 128 Ill. App. 3d 1, 83 Ill. Dec. 266, 269, 470, N.E. 2d 21, 24.

Chippingavel. Podle starého anglického práva poplatek z obchodu; poplatek uložený za dopravu nebo za přivezení zboží na trh; poplatek za prodávání a nákup.

Chirgemot, chirchgemot. (Též psáno Chirgemote, Chirchgemote, Circgemote, Kirkmote). Církevní nebo soudní shromáždění podle saského práva. Synoda nebo shromáždění v kostele nebo svatyni.

Chirograph. Vlastnoručně psaná a podepsaná listina podle kontinentálního práva. Listina napsaná vlastnoručně a podepsaná tím, kdo ji vydával, at to byl král nebo soukromá osoba.

Podle starého anglického práva to byla listina, doklad nebo písemná smlouva; též synonymum „fine of the land“ (viz tam), dohoda uzavřená ve sporu o vlastnické právo k pozemku. Darovací listina nebo smlouva stvrzená podpisem a křížky svědků (podpisy), která se v dobách saských nazývala „chirographum“ a která s určitými obměnami co do formy byla užívána i Normany a označována jako „charta“. Původní postup byl takový, že v případě dvoustranné smlouvy, jak dnes říkáme, byla tato sepsána dvakrát na jeden kus pergamentu, uprostřed byl vynechán prostor, ve kterém se napsal

velkým písmem nápis „chirograph“ a poté byl pergamen uprostřed v místě tohoto slova rozdělen na dvě části, z nichž každá ze stran obdržela jednu. 2 Bl. Comm. 296.

Chirographa. V římském právu dlužní úpis. Jednostranný písemný úkon dlužníka.

Chirographer of fines. Zvláštní soudní úředník. V Anglii to byl titul zvláštního úředníka soudu pro řízení podle common law, který se zabýval sepsováním dohod o právu k nemovitosti (viz fines) a též například jejich zanesením do evidence.

Chirographum. V římském právu vlastnoručně psaná listina; listina psaná vlastní rukou. Závazek, který dotyčný vlastnoručně potvrdil a sepsal, např. uznání dluhu, dlužní úpis uvádějící výši dlužné částky a příslib jejího zaplacení. Uznání dluhu; zajištění dluhu. Právo žalovat dlužníka.

Chirographum apud debitorem repertum praesumitur solutum. Je-li dlužní úpis v rukou dlužníka, má se za to, že byl dluh zaplacen.

Chirographum non extans praesumitur solutum. Neexistuje-li dlužní úpis, má se za to, že dluh již byl vyrovnan.

Chiropody. Pedikúra. Péče o nohy a léčba onemocnění nohou.

Chiropractic, chiropractics. Chiropraxe. Je to metoda, která je zaměřena na mechanické nebo manuální zjišťování a odstraňování špatné svalové koordinace, deformací a subluxací v lidském těle s cílem odstranit zasažení nervu jako důsledku takové distorze, vybočení nebo subluxace páteře. Chiropractic Ass'n of New York, Inc. v. Hilleboe, 16 A.D. 2d 285, 228, N.Y.S. 2d 358, 360. Systém léčebné terapie, spočívající v nápravě částí lidského těla, zejména pak páteře. Walkenhorst v. Kesler, 92 Utah 312, 67 P. 2d 654, 662. Zvláštní vědní obor, který se zabývá odstraňováním různých tlaků na nervy zejména tím, že napravuje páteřní obrátle.

Chiropactor. Chiropraktik. Osoba, která provozuje chiropraxi (viz Chiropractic).

Chirurgeon. Chirurg. Zastaralý výraz.

Chivalry. Rytířská služba, vazalská služba. Držba (léno) na základě rytířské služby bylo ve feudálním právu totéž jako léno podmíněné vazalskou službou rytíře lennímu pánu. 2 Bl. Comm. 61, 62.

Chivalry, court of. Viz Court of Chivalry.

Chivalry, tenure by. Držba (léno) na základě rytířských služeb (roz. vojenské služby lennímu pánu).

Choate. To, co se stane perfektním, dospělým, vymahatelným, např. choate lien, viz níže.

Choate lien. Vymahatelné zástavní právo. Zástavní právo je vymahatelné tehdy, kdy již není třeba učinit nic pro to, aby se věřitel mohl domáhat uspokojení své pohledávky ze zástavy. Je přitom stanoven zástavní věřitel, majetek, který je předmětem zástavy i výše pohledávky, která má být ze zástavy uspokojena. Walker v. Paramount Engineering Co., C. A. Mich., 353 F. 2d 445, 449; U.S. v. City of New Britain, Comm., 347 U.S. 81, 74 S. Ct. 367, 369, 98 L. Ed. 520. Zástavní právo musí být vymahatelné, perfektní a ne pouze vymahatelné v budoucnosti, až po uskutečnění některých dalších kroků. Gower v. State Tax Commission, 207 Or. 288, 295 P. 2d 162.

Choice of law. Volba práva. V případech konfliktů práva je to otázka výběru práva, kterým se daný případ nebo právní vztah bude spravovat. Existuje celá řada principů volby práva, které užívají soudy při určení platného práva, které má být v daném případě užito; např. princip rozlišení mezi hmotně právním a procesním řešením, princip těžiště právního vztahu, zpětný odkaz, lex fori, navázání z hlediska různých prvků vztahu, místo nejvýznamnějšího vztahu.

Choice of law clause. Doložka o volbě práva. Smluvní ustanovení, ve kterém se strany dohodnou, kterým právem se budou spravovat jejich vzájemné vztahy a případné spory, vzniklé ze smlouvy.

Choral. Choralista, chórista. V dávných dobách osoba, která seděla v chóru a uctívala Boha v chóru.

Chorepiscopus. Podle starého evropského práva venkovský biskup nebo vikář.

Chose. Fr. Věc; věc jako předmět osobního vlastnictví (personal property). Věci se rozumí věc movitá, a to jak ve významu chose in action (práva k nehmotným statkům), tak chose in possession (příbl. věci movité). Viz Chose in action; Chose in possession.

Chose local. Věc spojená s určitým místem, jako například mlýn.

Chose transitory. Věc movitá. Věc, kterou možno přemístit, může být odvezena nebo přepravena z místa na místo.

Choses in action. Příbl. pohledávky, nehmotná práva (práva k nehmotným statkům). Synonymum a thing in action. Práva vymahatelná na základě žaloby, nebo vymahatelné dluhy a pohledávky. Právo domáhat se u soudu zaplacení určité pohledávky nebo právo domáhat se určitého osobního práva nebo peněžní pohledávky žalobou. Gregory v. Colvin, 235 Ark. 1007, 363 S.W. 2d 539, 540. Osobní právo, které není pouhým právem držby, ale je vymahatelné soudní cestou. Tento výraz zahrnuje ten osobní majetek, který není majetkem movitým a ta práva k nehmotným statkům, která vznikla výslovně nebo konkludentně na základě smlouvy. Je to právo vymáhat dluh, plnění nebo náhradu škody na základě žaloby ex contractu nebo žaloby pro úmyslné protiprávní jednání nebo porušení či opomenutí povinnosti. Moran v. Adkerson, 168 Tenn. 372, 79 S.W. 2d 44, 45. Právo k osobnímu majetku (personal chattel – viz tam), které lze vymáhat soudně. Práva vymahatelná na základě žaloby ex contractu a též žaloby ex delicto. Coty v. Cogswell, 100 Mont. 496, 50 P. 2d 249, 250. Majetek, k němuž vlastníku vznikne právo držby v budoucnosti nebo právo držby, ve kterém je mu protiprávně bráněno. Viz Cause of action.

Chose in possession. Příbl. právo k věci movité. Synonymum thing in possession. Součást osobního vlastnictví (personal thing), které má osoba v oprávněné držbě. Takovou „thing in possession“ je třeba odlišit od „thing in action“. Například clo a daně, jsou-li zaplacený jsou „thing in possession“, pokud nejsou zaplacený, jsou pohledávkou, tedy „thing in action“. Viz též Chose in action, výše.

Chosen freeholders. „Vybraní vlastníci“. Označení krajských nebo městských zastupitelstev v některých východních státech USA.

Chrenecruda. Obřad podle sálského práva, jehož prostřednictvím se osoba, která byla příliš chudá na to, aby

zaplatila své dluhy a poplatky, snažila přimět svého bohatého příbuzného, aby je zaplatil za ni. Tento obřad (po úvodních ceremoniích) spočíval v házení zelených bylin na dotyčného, což mělo způsobit, že se zavázal splatit dlužnou částku.

Christian. Křesťanský. Patřící Ježíši Kristu nebo k náboženství jím založenému; uctívající křesťanství. Jako podstatné jméno znamená křesťana, tedy člověka, který přijímá a žije podle věrouky a principů křesťanské církve. Nepatří sem mohamedáni, Židé, pohaní a nevěřící. Ten, kdo věří v Ježíše Krista, uctívá ho nebo se považuje za věřícího v Ježíše Krista a jeho učení.

Christianitatis curia. Křesťanský soud. Církevní soud na rozdíl od soudu civilního nebo laického. Viz též Court Christian.

Christianity. Křesťanství. Náboženství založené Ježíšem Kristem.

Christian name. Křesťanské jméno. Jméno dané při křtu na rozdíl od příjmení. Jméno, které dostane dítě po narození nebo při křtu nebo které přijme později ke svému rodinnému jménu. Takové jméno může tvořit i pouhé jedno písmeno.

Christmas Day. Boží hod vánoční. Křesťanský svátek, který se slaví 25. prosince na památku narození Ježíše Krista.

Chronic. Chronický. V souvislosti s chorobami se tohoto pojmu užívá k označení dlouhodobého stavu, charakteristického pomalými progresivními symptomy; zakořeněný a urputný; hrozící dlouhým trápením. Je to protiklad výrazu akutní.

Chronic alcoholism. Chronický alkoholismus. Lékařsky diagnostikovaná choroba, charakteristická návykem nebo periodickým požíváním alkoholických nápojů, jež má za následek: (1) podstatné změny ekonomických a sociálních funkcí jednotlivce v dané komunitě, (2) ztrátu schopnosti sebekontroly při požívání alkoholických nápojů.

Church. Církev. Kostel. V obecném smyslu církevní, náboženské společenství založené a ustavené Ježíšem Kristem k přijetí, ochraně a zachování a šíření Jeho učení a příkázání. Může též znamenat komunitu věřících shromážděnou k bohoslužbám; kolektiv nebo komunita křesťanů, sjednocených pod určitou formou vlády a správy profesionálních příslušníků téže víry, dodržující tytéž rituály a obřady; místo, kde se lidé pravidelně shromáždí k bohoslužbám; kongregace; náboženská organizace; náboženská společnost nebo instituce; klérus nebo úřednictvo církevního společenství.

Church courts. Církevní soudy. Tribunály fungující v rámci církevní struktury a pověřené řešením sporů církevní povahy, které nemohou být souzeny civilními soudy.

Church of England. Anglikánská církev. Státní episkopální anglikánská církev. Je organizačně rozdělena na 43 diecézí a 2 provincie (York a Canterbury). Nejvyšším orgánem je Generální Synoda. Členství v této církvi je definováno zákonem Patronage (Benefices) Measure Act z roku 1986, § 39 (1). (Zákon o opatřeních, týkajících se prebend (patronátů)).

Church property. Církevní majetek. Takový majetek na základě ústavní výjimky nepodléhá dani, je vyňat z daňové povinnosti. Je to takový majetek, který je převážně užíván k bohoslužbám a náboženské výuce.

Church of Holy Faith v. State Tax Commissioner, 39 N.M. 403, 48 P. 2d 777, 784.

Church register. Církevní matriky. Farmí matriky, ve kterých jsou vedeny záznamy o křtech, svatbách, úmrtích atd.

Church school. Církevní škola. Škola financovaná církví, která kromě náboženské výchovy a vzdělání poskytuje i vzdělání všeobecné.

Churl. V saském právu svobodný muž nižšího postavení, zaměstnaný většinou v domácnosti nebo hospodářství. Pachtýř, který je svobodný a má půdu propachtovanou od théna s tím, že platí rentu a poskytuje určité služby. Viz Ceorl.

Churning. „Čeření“. Je to podvodná praktika, kdy makléř, který kontroluje objem a frekvenci obchodních transakcí zneužívá důvěry svého zákazníka s úmyslem získat osobní prospěch, a to tak, že iniciuje transakce, které svojí povahou vybočují z jeho pověření nebo neodpovídají cílům zákazníka, tak, jak byly zákazníkem formulovány. „Čeření“ jako způsob jednání, jehož podstatou je snaha oklamat zákazníka, je považováno za porušení federálních zákonů o cenných papírech, které zakazují podvodné jednání při nákupu a prodeji cenných papírů. Security Exchange Act z roku 1934 (Zákon o burzách cenných papírů), 10 (b), 15 U.S.C.A. § 78j (b). Costello v. Oppenheimer & Co., Inc., C.A. Ill. 711 F. 2d 1361, 1366.

Ci. Fr. Tak, tedy. *Ci Dieu Vous eyde*, tedy Bůh vám pomáhej. *Ci devant*, tedy nejprve. *Ci bien*, tedy dobře.

C.I.A. Central Intelligence Agency, Ústřední zpravodajská služba.

Cibaria. Lat. V římském právu jídlo; potraviny, strava.

Cicatrix. Jizva, zjizvení. Znamení, které zůstane na těle nebo na kůži po zhojení rány a které vypadá jako rýha nebo hluboká brázda.

C.I.F. Cost, insurance and freight. Náklady, pojištění a doprava. Použití tohoto výrazu v kupních smlouvách znamená, že účtovaná cena zahrnuje celkové náklady na zboží, pojištění a dopravu zboží na místo určení.

Cigarette tax. Daň z cigaret. Zvýšené zdanění, kterým je jak na území federální vlády, tak na území států zatížen zisk z prodeje cigaret.

C.I.O. Congress of Industrial Organization (Kongres průmyslových organizací). Fúzoval s AFL (American Federation of Labor — Americká federace práce) v roce 1955.

Cipher. Šifra. Původně tajné nebo utajené písemné sdělení, které je pro toho, kdo nemá klíč, nerozluštitelné. Ve vztahu k telegramům se tímto výrazem označuje taková zpráva, kterou není možné rozluštit.

Cippi. Kláda. Ve starém anglickém právu se tak označovala kláda, zařízení, do kterého se uzavíraly kotníky a zápěstí zločince.

Circa. Lat. Okolo, asi; též týkající se; vztahující se. Běžně se například užívá před uvedením nějakého data, není-li přesný časový údaj znám. Např. circa 1800, okolo roku 1800. Zkratky *circ.* nebo *c.*

Circada. Poplatek, který se kdysi platil biskupovi nebo arcibiskupovi za jejich návštěvu kostela.

Circuit. Dosl. okruh. Soudní obvod. Soudní obvody existující dnes ve Spojených státech (tj. třináct soudních

obvodů, v nichž sídlí odvolací soudy Spojených států (U.S. Courts of Appeal) nebo soudní obvody jednotlivých států USA. Jejich označení — „circuit“, okruh, vzniklo tak, že soudci původně cestovali z místa na místo v rámci daného okruhu a soudili na různých místech.

Circuit courts of appeals. Obvodní odvolací soudy. Původní název pro nižší federální odvolací soudy, v roce 1948 byl tento název nahrazen současným označením — United States Courts of Appeals (Odvolací soudy Spojených států). Viz 28 U.S.C.A. §§ 41–48. Viz Courts of Appeals, U.S.

Circuit courts. Obvodové soudy (dosl. okružní). Soudy, které jsou příslušné pro několik hrabství nebo okresů a které zasedají v různých hrabstvích či okresech spadajících pod jejich soudní pravomoc.

V některých státech USA se tak označují tribunály, které rozsahem své místní příslušnosti pokrývají několik hrabství či okresů a které střídavě zasedají v těchto hrabstvích či okresech. Tyto soudy mají obvykle základní obecnou soudní pravomoc.

Viz též Courts of Appeals, U.S.

Circuit paper. Pořad zvláštních zasedání soudu. V anglické soudní praxi se užívá tento pořad, obsahující seznam dat a míst konání zvláštních soudních zasedání a další údaje, které s nimi souvisí.

Circuitus est evitandus; et boni iudicis est lites dirimere, ne lis ex lite oriatur. Opakování je třeba se vyhnout; a je povinností dobrého soudce vyřešit při tak, aby z jednoho sporu nepovstal jiný.

Circuity of action. Soubor vedlejších návrhů. Nepřímý postup. Složitý, nepřímý nebo komplikovaný postup v soudním řízení, kdy je zapotřebí dvou nebo více žalob k tomu, aby bylo rozhodnuto o právech všech stran zúčastněných v transakci, kterýžto výsledek by při užití přímého postupu mohl být dosažen v jednom soudním řízení. Tento problém byl vyřešen Rules of Civil Procedure (Pravidly civilního řízení).

Circular letter of credit. Okružní akreditiv. Dokument pověřující určitou osobu (banku), aby proplatila peněžní částku nebo poskytla úvěr jinému proti záruce výstavce. Pines v. United States, C.C.A. Iowa, 123 F. 2d 825, 828. Viz též Letter of credit.

Circular notes. Okružní směnky. Nástroj typu okružního akreditivu (circular letter of credit), vydaný místní bankou pro korespondenční banku v zahraničí ve prospěch osoby, která cestuje do zahraničí.

Circulated. Sdělený, daný na vědomí. Věc je sdělena, dána na vědomí, je-li postoupena jednou osobou osobě druhé nebo z jednoho místa na druhé jako zpráva nebo sdělení.

Circulation. Cirkulace, oběh. Předání jednou osobou osobě druhé, přemístění z místa na místo; např. cirkulace peněz. Rozsah nebo rozšíření; např. celkový počet prodaných výtisků nebo vydání určité publikace. Náklad.

Circumspecte agatis. Jméno anglického zákona z doby krále Eduarda I., 13 Edw. I (1285), který se nazývá „Circumspecte agatis“ podle svých úvodních slov. Cílem tohoto zákona bylo určit hranice pravomoci církevních soudů v některých jednotlivostech, jinými slovy upravit vztah mezi pravomocí soudů církevních a světských. Viz Articles of the clergy.

Circumstances. Okolnosti. Přidružené nebo průvodní skutečnosti, události nebo podmínky. Podružné nebo akcesorické skutečnosti; např. důkaz svědčící o pravděpodobnosti nebo nepravděpodobnosti události.

V zákoně, týkajícím se příspěvku rozvedené manželce pro případ rozvodu, se tohoto pojmu užívá k označení poměrů stran, a zahrnuje prakticky vše, co má vliv na stávající i budoucí skutečnosti ovlivňující život obou stran. Viz též Change of circumstances.

Viz též Extenuating circumstances; Extraordinary circumstances.

Circumstantial evidence. Nepřímý důkaz. Svědectví, které není založeno na skutečné osobní znalosti nebo pozorování dané skutečnosti, která je předmětem sporu, ale na jiných faktech, z nichž jsou vyvozeny závěry, týkající se skutečnosti, která má být prokázána. People v. Yokum, 145 C.A. 2d 245, 302 P. 2d 406, 410. Prokazování určitých faktů a okolností daného případu, z nichž porota může dovodit jiné související skutečnosti, které jsou, jak vyplývá z běžné zkušenosti, jejich obvyklými a důvodnými následky. Foster v. Union Starch & Refining Co., 11 Ill. App. 2d 346, 137 N.E. 2d 499, 502. Důkaz, týkající se skutečnosti nebo okolnosti, z níž může být vyvozena existence nebo neexistence faktu jiného. Deduce vyplývající z prokázaných faktů. Postup rozhodování, kdy soud nebo porota může na základě prokázaných skutečností nebo okolností odůvodnit svůj závěr, týkající se skutečnosti hlavní. To znamená, že existence základních faktů je dovozena z nepřímých důkazů. Twin City Fire Ins. Co. v. Lonas, 255 Ky. 717, 75 S.W. 2d 348, 350.

Prokázání faktů nebo okolností, které jsou obvykle spojeny se skutečností hlavní, jež je předmětem sporu, a tudíž přispívají k prokázání její existence, jsou podpůrným důkazem pro určitou hypotézu, díky své vzájemné shodě a konzistenci. Neboli jinak řečeno, nepřímý důkaz je založen na vyvození domnělých skutečností na základě již prověřených a známých faktů.

Circumstantibus, tales de. Viz Tales.

Ciric. Kostel. V anglosaském a starém anglickém právu.

Ciric-bryce. Jakékoli porušení církevního privilegia.

Ciric sceat. Církevní poplatek nebo dávka; poplatek, který se platil na den sv. Martina, obvykle v obilí.

Cirliscus. Synonymum výrazu „ceorl“, (viz tam).

Cista. Pouzdro, schránka, truhlice. Slouží k uchovávání listin a smluv a jiných cenností.

Citaci6n. Šp. pr. soudní předvolání, soudní obsílka. Příkaz soudu, aby se osoba, na niž byla podána žaloba, dostavila k soudu a obhájila se v určité časové lhůtě. Tento pojem je ve starém španělském právu synonymní s pojmem *emplazamiento* a s výrazem *in jus vocatio* v právu římském.

Citatio. Soudní předvolání, předvolání k soudu, soudní obsílka. Viz Citation.

Citatio ad reassumendam causam. Přibl. výzva k pokračování v řízení. Procesní prostředek, který se užívá v případě, kdy jedna ze stran v řízení zemřela dříve, než bylo řízení dokončeno a který soud vydá na návrh žalobce k obeslání dědice žalovaného nebo na návrh dědice žalobce k obeslání žalovaného podle daného případu; je to obdoba návrhu na pokračování v řízení (bill of revivor — viz tam), který patrně pochází z tohoto postupu.

Citatio est de juri naturali. Předvolání je podle práva přirozeného.

Citation. Soudní předvolání nebo obsílka. Writ vydávaný příslušným soudem, který nařizuje určité osobě, aby se dostavila k soudu ve stanovený den za uvedeným účelem nebo aby odůvodnila, proč se nemůže dostavit. Příkaz vydaný policií, k dostavení se před úředníka nebo soudce do určitého data. Tato předvolání se obvykle užívají pro přestupky (např. dopravní přestupky), tak se předejde nutnosti osobu přímo fyzicky předvést. Viz též Citation of authorities.

Citationes non concedantur priusquam exprimat super qua re fieri debet citatio. Soudní předvolání by nemělo být vydáno, dokud není stanoveno, čeho se týká. (Zásada církevního práva.)

Citation of authorities. Odvolání se na autority. Citace, reprodukce nebo odvolání se na platné právní předpisy nebo na precedenty (např. na ustanovení ústavy, zákony, sbírku rozhodnutí nebo smlouvy) při řízení před soudem, v právnických učebnicích, časopiseckých článcích, podáních apod. za účelem podepření nějakého tvrzení. Viz též Cite.

Citation, law of. Citační zákony. Římský zákon přijatý za Valentiniána III. v roce 426, podle kterého je možné dovolávat se u soudu pouze spisů Papiniánových, Paulových, Gaiových, Ulpiánových a Modestínových a citovat je. Při rovnosti názorů měl soudce rozhodnout podle názoru Papiniána a jestliže v takovém případě neexistoval u Papiniána žádný názor na danou věc, mohl soudce uplatnit svůj vlastní právní názor na věc.

Citators. Sumáře. Sbírka knih, které obsahují ve zkrácené podobě texty významných soudních rozhodnutí se stručným vylíčením průběhu řízení a s komentářem. Též obsahují komentované texty zákonů a novel, včetně důvodových zpráv pro jejich přijetí, a dále případy užívané k interpretaci ústavy, zákonů, procesních pravidel, nařízení atd. K nejrozšířenějším sumářům patří tzv. *Shepard's Citations*.

Cite. Fr. Město, city. *Cite de Loundr'*, město Londýn.

Cite. Předvolat, obeslat; naříditi, aby se dostavil; oznámit osobě, že je proti ní zahájeno soudní řízení a je nutné, aby se k němu dostavila. Citovat nebo odvolávat se na právní autority při zdůvodňování u soudu nebo jinde, s cílem podpořit určitý právní názor tak, aby byl přijat. Vyjmenovat, vypočítávat. Uvést pro ilustraci, na důkaz něčeho nebo k potvrzení něčeho. Viz Citation; Citation of authorities.

Citizen. Občan. Osoba, která podle Ústavy a zákonů Spojených států nebo určitého státu je členem politické komunity, subjektem povinností a všech občanských práv dané společnosti. Všechny osoby, které se narodily nebo naturalizovaly ve Spojených státech a podléhají jejich soudní pravomoci jsou občany Spojených států a současně státu, kde mají trvalý pobyt. U.S. Constitution 14 th Amend. (14. Dodatek k Ústavě USA). Viz Citizenship.

„Citizens“, občané, jsou členy politické společnosti, kteří se ve společenské smlouvě podřídili vedení ustavené vlády z důvodu rozvoje obecného blaha a ochrany svých individuálních a současně i kolektivních práv. Herriott v. City of Seattle, 81 Wash. 2d 48, 500 P. 2d 101, 109.

Občany mohou být i děti rodičů cizinců narozené na území Spojených států. Von Schwerdtner v. Piper, D. C. Md., 23 F. 2d 862, 863; U.S. v. Minoru Yasui,

D. C. Or., 48 F. Supp. 40, 54; děti amerických rodičů narozené mimo území Spojených států, Haaland v. Attorney General of United States, D. C. Md., 42 F. Supp. 13, 22; Indians, United States v. Hester, C.C.A. Okl., 137 F. 2d 145, 147; National Banks, American Surety Co. v. Bank of California, C.C.A. Or., 133 F. 2d 160, 162; ženy bez trvalého pobytu, pověřené správou pozůstalosti zůstavitele, který měl bydliště v USA, Hunt v. Noll, C.C.A. Tenn., 112 F. 2d 288, 289. Nicméně ani Spojené státy ani jednotlivé státy federace se nepovažují za občany pro případ střetu soudních pravomocí. Jizemerjian v. Dept. of Air Force, 457 F. Supp. 820. Na druhé straně obce a jiné místní samosprávy jsou považovány za občany. Rieser v. District of Columbia, 563 F. 2d 462. Korporace není občánem pro účely imunitní klauzule a privilegii obsažených v 14. Dodatku k Ústavě USA. (Fourteenth Amendment.) D.D.B. Realty Corp. v. Merrill, 232 F. Supp. 629, 637.

Podle zákona o střetu soudních pravomocí, který reflektuje klauzuli o řešení těchto sporů obsaženou v čl. III Ústavy USA se za občana určitého státu Unie považuje ten, kdo má občanství USA a má v daném státě trvalé bydliště. Gibbons v. Undaras na Gaeltacha, D.C.N.Y., 549 F. Supp. 1094, 1116.

Citizen-informant. Občan — svědek. Očitý svědek, který nemá jinou motivaci než poskytnutí služby veřejnosti, nepožaduje žádnou peněžní náhradu nebo úplatu a dobrovolně poskytně informace policii. People v. Press, Colo. App. 633 P. 2d 489, 492.

Citizen's arrest. Uvěznění (zatčení) soukromou osobou (občanem). Soukromá osoba, občan, i když není policejním úředníkem, může za jistých okolností uvěznit jinou osobu, obecně v případě závažného trestného činu nebo přestupku spočívajícího v rušení veřejného pořádku. Soukromá osoba může uvěznit nebo zadržet jiného, 1. Za trestný čin spáchaný v její přítomnosti. 2. Jestliže zadržaná osoba spáchala závažný trestný čin, i když se tak nestalo v přítomnosti osoby, která ji uvěznila. 3. Jestliže byl spáchán závažný trestný čin a existuje důvodné podezření, že ho spáchala dotyčná osoba. Calif. Penal Code (Kalifornský trestní zákoník), § 837.

Citizenship. Občanství. Status občana. Existují čtyři různé způsoby nabytí občanství: narozením ve Spojených státech; narozením v teritoriích Spojených států, narozením mimo území Spojených států rodičům, kteří mají státní občanství USA a konečně naturalizací. Viz Corporate Citizenship; Diversity of citizenship; Dual citizenship; Federal citizenship; Naturalization; Jus sanguinis; Jus soli.

City. Město. Městské společenství; ve většině států USA se tak označují větší a významnější města. Též území, spadající pod místní (městskou) samosprávu. Politická jednotka nebo správní jednotka pro účely místní správy; v čele města obvykle stojí starosta nebo primátor a město je spravováno městskou radou (zastupitelstvem — city council).

City council. Městská rada. Základní a hlavní orgán správy a samosprávy na úrovni města s pravomocí vydávat obecně závazná nařízení, stanovit daně, zřizovat fondy a obecně řídit městskou samosprávu a správu. Též označení určité skupiny městských úředníků, kteří tvoří legislativu a správní orgán, ale jimž je často svěřena i soudní a kvazi-soudní pravomoc během zasedání, včetně odvolání volených úředníků v odůvodněných případech.

City courts. „Městské“ soudy. Soudy, které jsou příslušné pro řízení v případech porušení obecně závazných nařízeních obce a v drobných záležitostech civilních a trestních.

City real estate. Nemovitost ve vlastnictví města. Majetek patřící městu a užívaný pro účely města. Mc. Sweeney v. Bazinet, 269 A.D. 213, 55 N.Y.S. 2d 558, 561.

Civic. Civilní nebo městský nebo občanský. Náležící k místu, občanu nebo občanství.

Civil. Občanský, civilní. Patřící nebo vztahující se ke státu a jeho občanům. Související se soukromými právy a nároky uplatňovanými v občanskoprávním (civilním) řízení, nikoli v řízení trestním.

Tento pojem je odvozen z latinského slova civis, občan. Původně se tak označoval člen tzv. civitas, obce, nebo svobodného občanského společenství, blíží se pojmu citizen. Také znamená vztahující se ke společenství, k politice nebo vládě občanů a poddaných státu.

Srov. k pojmu civil: Bail; Commitment; Commotion; Conspiracy; Officer; Possession; Remedy; Right; War. Viz též následující hesla.

Civil action. Civilní žaloba. Soukromá žaloba. Žaloba vznesená za účelem vynucení, znovunabytí, ochrany soukromých práv. Obecně všechny druhy žalob, které nejsou žalobami trestními. Gilliken v. Gilliken, 248 N.C. 710, 104 S.E. 2d 861, 863.

Tento pojem zahrnuje oba typy žalob, jak žaloby původně známé jako žaloby podle common law (právní žaloby), tak žaloby podle ekvity, neboli jinak řečeno řízení podle práva i podle ekvity. Thomson v. Thomson, 107 U.S. App. D.C. 27, 274 F. 2d 89, 90.

V převážné většině států USA, kde byly přejety normy upravující pravidla civilního řízení z Federal Rules of Civil Procedure (Federálních pravidel Civilního řízení), existuje dnes již jen jeden druh žaloby, žaloba civilní (civil action). Původní odlišení mezi žalobou podle práva a žalobou podle ekvity a řízením podle práva a ekvity bylo odstraněno. Rule of Civil Procedure 2; New York CPLR § 103 (a).

Srov. Penal action.

Civil Aeronautics Board. Výbor pro civilní letectví. Je to nezávislá řídicí komise, která byla původně zřízena Zákonem o civilním letectví (Civil Aeronautics Act) z roku 1938. Její činnost byla ukončena nebo přenesena na jiné úřady počínaje rokem 1966 a zbylymi funkcemi bylo pověřeno ministerstvo dopravy v roce 1985. Viz Federal Aviation Administration.

Civil authority clause. Doložka o veřejných institucích. Dohoda o protipožární pojistce, která pojistuje osobu proti škodám způsobeným požárníky, policií nebo jinými veřejnými orgány a organizacemi.

Civil bail. Civilní kauce nebo záruka. Záruka, složení peněžní částky nebo která má zajistit propuštění osoby držené v civilní vazbě pro neplacení soudem přiznaného dluhu, na nějž byl soudem vydán platební příkaz. Cílem takové kauce je zajištění úhrady takového platebního příkazu. Viz též Bail.

Civil Code. Viz Code Civil.

Civil commitment. Civilní příkaz k uvalení vazby. Je to forma příkazu k uvalení vazby či odnětí svobody, která se užívá v civilním kontextu pro osoby duševně nemocné, nezpůsobilé, alkoholiky, drogově závislé osoby atd. na rozdíl od příkazu k uvalení vazby ve smyslu trestního

práva. Tohoto výrazu se užívá i v případech, kdy osoba je zbavena svobody v důsledku své neschopnosti zaplatit soudně přiznané pohledávky, resp. dluhy, které již mají formu platebního příkazu, přičemž jejich nezaplacení se považuje za pohrdání soudem. Viz též Commitment.

Civil conspiracy. Občanské spiknutí. Spojení dvou nebo více osob, které se společnou činností a dohodnutým postupem pokoušejí dosáhnout protiprávního cíle nebo protiprávními prostředky takového cíle, který sám o sobě protiprávní není. Lake Mortgage Co., Inc. v. Federal Nat. Mortgage Ass'n, 159 Ind. App. 605, 308 N.E. 2d 739, 744. Viz Conspiracy.

Civil contempt. „Civilní“ pohrdání soudem. Zvláštní druh pohrdání soudem, spočívající obvykle v záměrném nesplnění příkazu soudu nebo soudního zápisu, na rozdíl od tzv. „trestního“ pohrdání soudem (criminal contempt of court), které spočívá v urážlivém chování před soudem. Sankce za civilní pohrdání soudem může být pokuta nebo uvěznění, přičemž cílem takové sankce je splnění soudního příkazu. Takového pohrdání soudem se například dopustí osoba, která poruší příkaz soudu, který požaduje, na základě přímé a jasné formulace, aby osoba učinila nějaké úkony, zdržela se nějakých úkonů nebo určitého druhu úkonů. Lichtenstein v. Lichtenstein, C. A. Pa, 425 F. 2d 1111, 1113. Takové pohrdání obvykle spočívá v nesplnění soudních příkazů, vydaných během civilního řízení ve prospěch protistrany, přičemž soudní řízení má zajistit vynucení nebo donucení plnit soudní příkazy a rozhodnutí. Hoga v. Clark, 5 Dist., 113 Ill. App. 3d 1050, 69 Ill. Dec. 736, 448 N.E. 2d 196, 201. Viz též Contempt.

Civil Damage Acts. Viz Dram Shop Acts.

Civil death. Občanská smrt. Postavení osoby, která, i když ve skutečnosti žije, ztratila všechna občanská práva a z hlediska těchto práv je považována za „občanskou mrtvou“. Hiroko Kawakita Hayashi v. Lorenz, Cal. App., 258 P. 2d 1039, 1042. V některých státech USA jsou osoby, které se dopustily závažného trestného činu, prohlášeny za „občanskou mrtvou“, to znamená, že jsou zbaveny určitých občanských práv a výhod, včetně práva volit, uzavírat smlouvy, soudit se a být souzen. Viz též Civil disabilities, níže.

Korporace, která byla formálně zrušena nebo je v úpadku a zanechala přitom určitý majetek, jenž má být spravován ve prospěch akcionářů a věřitelů se také stane z hlediska civilního práva „mrtvou“. In re Plains Royalty Corp., C.A.N.D., 471 F. 2d 1261, 1265.

Civil disabilities. Vedle vyslovení trestu ztráty občanských práv v případě osoby odsouzené pro trestný čin jsou též ukládány četné druhy omezení občanskoprávní způsobilosti. Mezi tato omezení, která se týkají odsouzeného, ať již ve výkonu trestu nebo i po jeho propuštění na svobodu, patří např. zbavení práva volit, zákaz výkonu veřejných funkcí, zákaz udělení oprávnění k řadě činností a povolání, zákaz uzavírání soudně vynutitelných smluv, zákaz udržování určitých rodinných vztahů a zbavení práva na dávky sociálního pojištění a důchodové dávky. Jednou z forem takové „civilní nezpůsobilosti“, která je vyslovována v případech, kdy čin by spáchan pod vlivem alkoholu (tzv. DWI odsouzení — Driving While Intoxicated — Řízení pod vlivem alkoholu), je zrušení nebo pozastavení řídičského oprávnění, resp. řídičského průkazu. Viz též Civil death.

Civil disobedience. Občanská neposlušnost. Forma porušování práva, která má demonstrovat nespravedlnost a neadekvátnost určitého konkrétního zákona. K tomuto porušování práva dochází záměrně s cílem upozornit a soustředit pozornost na daný zákon, který je předmětem nevole. Viz Civil disorder.

Civil disorder. Občanské nepokoje. Jakékoliv veřejné výtržnosti provázené akty násilí, kterých se dopouští skupina tří a více osob a které bezprostředně ohrožují zdraví a majetek nebo jejichž důsledkem jsou škody na majetku nebo zdraví někoho jiného. 18 U.S.C.A. § 232. Viz též Riot.

Civil fraud. Civilní podvod. V oblasti daňové je nezbytnou podmínkou pro naplnění podstaty civilního podvodu úmysl daňového poplatníka vyhnout se placení daní, které má podle svého názoru platit. Užívá se též k označení úmyslného protiprávního jednání ve smyslu law of tort. Tento civilní podvod je třeba odlišit od podvodu ve smyslu práva trestního. Viz též Fraud.

Civilian. Civilista. Soukromá osoba na rozdíl od příslušníka ozbrojených sil aj. nebo (v Anglii) kléru. Specialista v oboru civilního práva.

Civilis. Lat. Civilní, jako protiklad trestního. *Civilis actio*, soukromoprávní žaloba.

Civilista. Ve starém anglickém právu právník specializovaný v oboru civilního práva, civilista.

Civiliter. Civilně. V civilní záležitosti určité osoby, občanskoprávní postavení osoby, v civilním (nikoli trestním) řízení nebo sporu. Tento termín se užívá jako antonymum výrazu *criminaliter* — trestně — pro odlišení civilních žalob od trestního stíhání.

Civiliter mortuus. Občanskou mrtvou, mrtvou ve smyslu právním. Postavení osoby, která ztratila občanská práva a právní subjektivitu a z pohledu práva je považována za mrtvou. Viz Civil death.

Civilization. Přenesení věci do pravomoci civilního soudu. Zákon, soudní rozhodnutí nebo rozsudek, kterým se předává trestní řízení soudu civilnímu a mění se na řízení civilní.

Civilizace. Označení určitého vývojového stadia společnosti; je to pojem relativní označující vývoj a rozvoj národa žijícího ve státně organizované společnosti. Týká se nejen materiálních výsledků a úspěchů, rozvoje bohatství a blahobytu, pokroku v kultuře, vědách a vědě, ale též rozvoje všech těchto stránek v rovných a spravedlivých společenských podmínkách.

Civil jury trial. Civilní porotní řízení (v první instanci). Civilní řízení před porotou, na rozdíl od řízení před samosoudcem. Při sporech podle common law před federálními soudy, kdy sporná částka převyšuje hodnotu 20 \$ je Ústavou zakotveno právo na porotní soud. U.S. Const. 7th Amendment (7. dodatek k Ústavě USA); Fed. R. Civil P. 38 (Federal Rules of Civil Procedure — Federální pravidla pro civilní řízení). Viz též Jury trial.

Civil law. Občanské (civilní) právo. Civilní právo. Právo, soubor norem, které si pro sebe vytvořil určitý stát, komunita nebo město, přesněji „municipální právo“ na rozdíl od práva „přirozeného“ a práva mezinárodního. Právní normy, upravující soukromoprávní vztahy, práva a prostředky k jejich uplatnění na rozdíl od norem práva trestního.

Systém římského práva a jurisprudence rozvíjený a aplikovaný v říši římské, obsažený zejména v kompi-

lacích Justinianových a jeho následovníků — sestávají z: Digesta, Institutiones a Novellae a souborně označovaný jako *Corpus iuris civilis* — na rozdíl od anglického common law a práva ústavního. Kontinentální právo. „Civilní právo“ (Code Civil) je aplikováno ve státě Louisiana. Viz Code civil.

Civil liability. Občanskoprávní odpovědnost. Odpovědnost ve smyslu občanského práva (ze závazku) v protikladu k odpovědnosti trestní. Peněžní částka vyjadřující buď obecnou, zvláštní nebo likvidní náhradu škody — může být jedno, dvoj až trojnásobkem dané škody.

Civil liability acts. Viz Dram Shop Acts.

Civil liberties. Občanské svobody. Osobní, přirozená práva zajištěná a chráněná Ústavou; tj. svoboda projevu, tisku, zákaz diskriminace atd. Soubor zákonů, které upravují tato přirozená práva, kromě excesů porušujících stejná práva jiných osob. Ústavně jsou tato práva omezením vlády. Sowers v. Ohio Civil Rights Commission, 20 Ohio Misc. 115, 252 N.E. 2d 463, 476. Státní zákonodárství může vymezit tyto svobody extenzivněji, než jak jsou vymezeny federální ústavou. Mills v. Rogers, 457 U.S. 291, 300, 102 S. Ct. 2442, 2449, 73 L. Ed. 2d 16 (1982). Viz též Bill of Rights; Civil Rights Acts; Fundamental Rights.

Civil nuisance. Rušení práva (zejm. vlastnického). Podle common law jakékoli jednání, které ruší právo k nemoovitosti, držbu, dědická či jiná práva jiné osoby. Viz Nuisance.

Civil offense. Čin proti veřejnému pořádku. Útoky, které jsou svojí povahou útokem na veřejný pořádek. Též činy, které mají povahu malum prohibitum a nejsou považovány za vhodné.

Civil office. Civilní úřad. Veřejný úřad nevojenské povahy, který je příslušný k výkonu vládních pravomocí.

Civil officer. Viz Officer.

Civil penalties. Civilní sankce. Jsou to tresty, stanovené za určité specifikované činnosti; např. porušení antitrustového zákona nebo předpisů o cenných papírech; mají obvykle formu pokuty, penále nebo finanční náhrady škody. Viz Damages (exemplary or punitive damages); Penal action; Statutory penalty; Treble damages.

Civil possession. Viz Possession.

Civil procedure. Civilní řízení. Soubor právních norem, týkajících se postupů, metod a praktik užívaných v civilním řízení; např. Federal Rules of Civil Procedure (Federální pravidla civilního řízení); Title 28 of United States Code.

Civil process. Viz Process.

Civil responsibility. Civilní (občanskoprávní) odpovědnost. Odpovědnost, která je předmětem žaloby na náhradu škody způsobené přečinem nebo trestným činem na rozdíl od trestní odpovědnosti, která je předmětem řízení před trestním soudem.

Civil rights. Viz Civil liberties.

Civil Rights Acts. Zákon o občanských právech. Federální zákony přijaté po občanské válce a v nedávné době v roce 1957 a 1964, jejichž účelem bylo provedení a realizace základních občanských práv zaručených Ústavou. Tyto zákony např. zakázaly diskriminaci na základě barvy pleti, rasové příslušnosti, věku nebo vyznání.

Civil rules. Viz Federal Rules of Civil Procedure.

Civil servant. Viz Civil service.

Civil service. Státní služba. Tento pojem obecně označuje zaměstnání v orgánech federální vlády, státu, města s tím, že takové funkce bývají obsazovány na základě konkursního řízení. Takové zaměstnání nese určitá práva, jako například definitivu, právo služebního postupu, určité výhody atd. Viz Civil Service Commission; Competitive civil service examination; Merit System Protection Board; Office of Personal Management.

Civil Service Commission. Komise pro státní službu. United States Civil Service Commission (CSC) — Komise pro státní službu Spojených států byla zřízena zákonem Kongresu 16. ledna 1883. Její pravomoci jsou upraveny v 5 U.S.C.A. § 1101.

Zákon o státní službě (Civil service act) měl upravit systém obsazování veřejných státních funkcí. Na jeho základě jsou jmenováni federální úředníci. Upřednostňuje konkursní způsob obsazování těchto funkcí před osobními nebo politickými preferencemi. Postupem času zákony a vládní nařízení dále rozšířily úlohy této komise na takové oblasti personálního řízení, jako je zařazení, postavení, platy a odměny zaměstnanců a jejich další vzdělávání, pracovní a řídicí vztahy ve státní správě, rovnost pracovních příležitostí, zdravotní a životní pojišťovací programy, penzijní pojištění atd. Tato komise byla reorganizována a restrukturalizována Zákonem o reformě státní služby z roku 1978 (Civil Service Reform Act). K základním rysům tohoto zákona patří zřízení nezávislého a ekvivalentního řízení, ochrana před zneužitím systému služebního postupu a systém obsazování státních funkcí a opatření vedoucí k zlepšení práce a úrovně řízení. Navíc funkce původní Komise byly rozděleny mezi dva nové úřady — Office of Personnel Management (Úřad pro personální řízení) a nezávislý úřad Merit Systems Protection Board (Úřad pro ochranu systému obsazování státních funkcí). (Viz tam.)

Obdobné komise existují ve většině států USA a zabývají se státní a místní správou, resp. službou.

Civil side. Civilní sekce. Když je soud příslušný pro věci občanské i trestní, říká se, že civilní řízení probíhá v civilní sekci a trestní řízení v trestní sekci.

Civil suits. Občanskoprávní žaloby. Viz Civil action.

Civil trials. Občanskoprávní, civilní řízení, na rozdíl od řízení v trestních věcech.

Civil war. Občanská válka. Obecně jakýkoli vnitřní konflikt mezi občany téhož státu. Válka (1861–1865), v níž federální vláda bojovala se státy Konfederace, které se chtěly odtrhnout. V Anglii rovněž válka mezi parlamentaristy a royalisty v letech 1642–1652.

Civil year. Občanský rok. Viz Year.

Civis. Lat. V římském právu občan, na rozdíl od *incola* (obyvatel). Občan se určoval podle rodu a obyvatele podle místa bydliště.

Civitas. Lat. Komunita, pospolitost. V římském právu skupina lidí podléhajících stejným zákonům. *Jus civitatis* = zákony státu. *Civitates foederatae* = svobodná města spojená spojeneckými svazky s Římem. Občanství, jako jedno ze tří právních statusů lidí.

C.J. Zkratka pro chief justice (předseda Nejvyššího soudu), circuit judge (obvodový soudce) a Corpus Juris.

C.J.S. Corpus Juris Secundum.

C.L. Zkratka pro civil law (občanské právo, někdy v širším smyslu kontinentální právo).

Claflin trust. Claflinův trust. Druh trustu neboli svěřeneckého vztahu, v němž dárce nebo zakladatel stanoví podmínky jeho ukončení a soudy tyto podmínky respektují tím, že odmítají beneficiáři právo na ukončení trustu. Název pochází z případu Claflin v. Claflin, 149 Mass. 19, 20 N.E. 454.

Claim. Uplatňovat nárok, vznášet požadavek, prosazovat, domáhat se, žalovat, reklamovat. Důvod žaloby. Prostředek, pomocí něhož získává žadatel nějaké právo nebo výsadu. Požadovat peníze nebo majetek, na které je právní nárok, např. na pojistnou škodu. U.S. v. Tieger, D.C.N.J., 138 F. Supp. 709, 710. Co se týče uplatnění (vznesení nároku na proplacení) převoditelného cenného papíru, kterého se právoplatný držitel zbavuje, znamená termín „claim“ právo uznávané zákonem nebo ekvitou na proplacení cenného papíru. Právo na platbu, bez ohledu na to, zda se takové právo vztahuje na likvidované, nelikvidované, fixní, eventuální, dospělé, nedospělé, sporné, rozhodnuté, zákonné, ekvitrní, zajištěné nebo nezajištěné částky. Rovněž právo na spravedlivou nápravu porušení smlouvy, jestliže z takového porušení vzniká platba. Bankrotní zákoník § 101. Při konfliktu zákonů lze v kterémkoli státě, který má jurisdikci nad žalovaným, jmenovat konkursního správce. Restatement, Second, Conflicts, 369. V patentovém právu jde o nárok na výsledek vynálezu. Vlastnosti vynálezu, které nejsou v patentu uvedeny, nejsou pod ochranou patentu. Smith v. ACME General Corp., C. A. Ohio, 614 F.2d 1086, 1088. Viz také Antecedent claim; Cause of action; Community debt; Complaint; Counterclaim; Cross-claim; False claim; Joinder; Liability; Liquidated claim; Third party complaint; Dokazování právního nároku viz Proof of claims; slučování nároků viz Joinder.

Claim adjuster. Likvidátor pojistných škod. Nezávislý jednatel nebo zaměstnanec pojišťovny, který projednává a likviduje nároky z pojistných škod uplatněné vůči pojišťovně. Viz Adjuster; Claimant adjuster.

Claim and delivery. Žaloba o navrácení majetku a o náhradu škody. Žaloba o navrácení konkrétního movitého majetku, který byl nezákonně odňat a zadržán, spolu s náhradou škody, kterou takový čin způsobil. Ekvivalentem této žaloby v common law je „replevin“ (v. t.).

Claimant. Nárokovatelská strana, navrhovatel, stěžovatel, žalující. Ten, kdo se domáhá práva. Viz Claim; Plaintiff.

Claimant adjuster. Odhadce pojistných škod. Osoba, která určí nebo zajistí nebo uplatní nárok fyzické osoby proti pojišťovně.

Claim check. Druh stvrzenky o vydání věcí, které byly uloženy jako záruka.

Claim in equity. Žaloba podle ekvity. Anglická soudní praxe uplatňovala v jednoduchých kauzách zkrácené řízení cestou vznesení nároku. Vzniklo 22. dubna 1850 a bylo zrušeno v r. 1860. Viz Equity jurisdiction.

Claim jumping. Zaregistrování duplicitního důlního nároku v naději, že předcházející důlní nárok bude neplatný, protože nebyl plně dodržen zákon upravující jeho registraci.

Claim of cognizance or of consuance. Požadavek soudní pravomoci. Zásah třetí osoby, která se domáhá jurisdikce ve věci, kterou žalující zahájil jinde. Dnes zastaralo. 2 Bl. Comm. 350, note; 3 Bl. Comm. 298.

Claim of liberty. V anglické praxi šlo o žalobu nebo žádost královně, která se podávala bývalému soudu pro záležitosti státní pokladny, o uznání svobod a práv, které potvrdil generální prokurátor.

Claim of ownership, right and title. Právní nárok na vlastnický titul. U pozemku získaného vydržením šlo o právní nárok na vlastnictví. Výrazy „claim of right“, „claim of title“ a „claim of ownership“ jsou synonyma. Úmysl nárokovatele vznést žalobu proti skutečnému majiteli. „Color of title“ (uplatňování právního titulu) a „claim of title“ jsou synonyma. Záměr osoby, která jiného neprávem zbavila držby, využívat pozemek jako svůj vlastní, bez ohledu na vlastnický titul. Viz Adverse possession.

Claim of right doctrine. Doktrína právního nároku. Doktrína vlastnictví získaného vydržením říká, že nárokovatel drží majetek jako vlastník a má v úmyslu vznášet právní nárok na pozemek jako na svůj vlastní, bez ohledu na majitele, který má svůj vlastnický titul zaregistrovaný. Sission v. Koelle, 10 Wash. App. 746, 520 P.2d 1380, 1384. V daňovém právu jde o doktrínu, která říká, že částka se započítává do příjmu po jejím skutečném obdržení, jestliže má poplatník daně neomezený právní nárok na tuto částku. Obdržena platba, na kterou má příjemce právní nárok, se započítává do příjmu, i když existuje možnost, že bude muset vrátit celou platbu nebo její část. North American Oil Consolidated v. Burnet, 286 U.S. 417, 52 S. Ct. 613, 76 L. Ed. 1197.

Claim preclusion. Vyloučení nároku. Viz Res (Res judicata).

Claim property bond. Kauce, kterou složí žalovaná strana v případech neoprávněného zabavení majetku a v případech exekuce, s cílem zajistit si navrácení věcí.

Claims Collection Act. Zákon o inkasu pohledávek. Federální zákon, který od agentur federální vlády vyžaduje, aby se pokusily inkasovat vládní pohledávky, které vyplynuly z jejich činnosti.

Claims court. Viz Claims Court, U.S.; Court of Claims; Small Claims Court.

Claims Court, U.S. Pohledávkový soud USA, soud pro nároky vůči USA. Tento federální soud byl založen v r. 1982 a převzal jurisdikci bývalého Court of Claims (viz 28 U.S.C.A. § 1491 a násl.) Soud je příslušný vydávat rozhodnutí o pohledávkách proti Spojeným státům, které se zakládají na Ústavě, na zákonech Kongresu, na vyhláškách výkonné moci, nebo na výslovně či konkludentně uzavřených smlouvách se Spojenými státy. Rovněž rozhoduje o likvidovaných a nelikvidovaných náhradách škod v případech, kdy se nejedná o delikt. Rozsudky tohoto soudu jsou konečné pro žalujícího i pro Spojené státy, není-li podáno odvolání k Federálnímu odvolacímu soudu příslušného federálního obvodu. Soud má pravomoc vyjadřovat se k návrhům zákonů, které mu předloží Sněmovna reprezentantů nebo Senát. Jurisdikce soudu se vztahuje na celé území USA a jurisdikce nad stranami nastává po podání žaloby a poté co generální prokurátor podá návrh na zahájení soudního řízení. Viz také Court of Claims; Tucker Act.

Clam. Lat. V římském právu tajně, skrytě.

Clam delinquentes magis puniuntur quam palam. Ti, kdo hřeší tajně, se trestají přísněji, než ti, kdo hřeší veřejně.

Clamea admittenda in itinere per attornatum. Starý příkaz, kterým král nařizoval soudcům, aby připustili žalobu, kterou podal právní zástupce osoby, která byla v královských službách a nemohla se dostavit osobně.

Clam factum id videtur esse, quod quisque, quum controversiam haberet, habiturumve se putaret, fecit. Za tajně uskutečněné se považuje to, co udělal kdokoli, kdo měl soudní spor, nebo si myslel, že ho má.

Clamor. Ve starém anglickém právu stížnost, protest. V občanském právu stěžovatel. Rovněž dluh; to, co se požaduje. Rovněž obvinění.

Clam, vi, aut precario. Terminus technicus z římského práva: násilím, potají, výprosou (nedovolená svépomoc při rušení nebo odnětí držby).

Clandestine. Tajný, utajovaný, skrývaný, obvykle z nezákonného nebo zakázaného důvodu. Tajný sňatek se například uzavírá bez dodržení zákonem stanovených podmínek, jako je zveřejnění ohlášek, získání povolení a pod.

Clarendon, assize of. Zasedání v Clarendonu. Anglický zákon (1166), jehož hlavním smyslem bylo zdokonalení soudního řízení v trestních věcech. Byl součástí stejné reformy jako Constitution of Clarendon (v.t.).

Clarendon, constitutions of. Clarendonské patenty. Zákony přijaté na zasedání parlamentu v Clarendonu, vydané za vlády Jindřicha II. v r. 1164., kterými se král postavil proti moci papeže a duchovenstva a silně omezil výjimky pro duchovenstvo ze světské jurisdikce. 4 Bl. Comm. 422.

Class. Skupina (lidí, věcí či činností, které mají stejné charakteristické rysy nebo atributy). In re Kanawha Val. Bank, 144 W.Va 346, 109 S.E.2d 649, 670. Třída nebo kategorie, do níž jsou zařazeny osoby nebo věci. Cenné papíry stejné kvality. Rovněž společenská třída jako skupina neurčitého počtu lidí. V pojmu „skupinová žaloba“ (class action) se termín skupina musí chápat v širokém hovorovém významu jako skupina lidí se společnými charakteristikami, z nichž vyplývá společné právní postavení ve vztahu ke sporné straně a jejíž zákonná práva či povinnosti může soud spravedlivě rozsoudit v jednom řízení. Ridgeway v. International Broth. of Elec. Workers, Local No. 134, D. C. Ill., 74 F.R.D. 597, 601.

Class action. Skupinová žaloba, žaloba ve veřejném zájmu. Viz *Class or representative action*.

Class directors. Členové představenstva různé kategorie. Systém, při němž se časově odstupňuje funkční období členů představenstva akciové společnosti a tím se značně ztíží případný pokus o pohlcení společnosti jinou korporací.

Classes of stock. Třídy akcií. Vydání kmenových akcií v několika třídách, např. třída A a třída B. Normálně má hlasovací práva jen jedna třída akcií. Viz *Stock*.

Class gift. Skupinový dar. Dar skupině osob, jejichž počet není v době darování jistý a zjistí se až v budoucnosti. Podíl těchto osob na daru se rovněž stanoví až v budoucnosti, podle počtu obdarovaných osob. In re Clarke's Estate, 460 Pa. 41, 331 A.2d 408, 410.

Classiarius. Námořník nebo voják sloužící na moři.

Classici. V římském právu osoby zaměstnané na lodích jako otroci.

Classification. Klasifikace. Roztřídění do skupin nebo kategorií na základě určených kritérií. Termín může mít dva významy: klasifikace jako zákonný požadavek rozdělení a druhotný význam označuje roztřídění nebo výčet kvůli větší jasnosti.

Classification of crimes. Klasifikace trestných činů. Taxonomie, která může vycházet ze závažnosti trestných činů, např. zločiny a přečiny, nebo z povahy trestných činů, např. *malum prohibitum* a *malum per se*, nebo z objektu trestných činů, např. majetkové trestné činy, a trestné činy proti zdraví a životu. Federální zákon třídí zločiny a přečiny na třídu A, B atd. a pro každou třídu stanoví trestní sazbu. 18 U.S.C.A. § 3559. Trestné činy se klasifikují i podle stupňů, např. vražda prvního a druhého stupně, jakož i na úmyslné a neúmyslné (např. zabití). Viz také *Degrees of crime*; *Offenses*.

Classification of risks. Klasifikace rizika. Tento pojem se používá při pojišťování proti požáru a označuje charakter a polohu pojištěných objektů. Při pojištění proti úrazům označuje povolání pojištěnce.

Classified. Klasifikovaný. Roztříděný. Viz *Classification*.

Classified tax. Klasifikovaná daň. Daňová soustava, v níž se uplatňuje na různé skupiny osob nebo na různé majetek jiná sazba daně.

Class legislation. Partikulární zákonodárství. Zákony, jejichž působnost je omezena na určité osoby nebo skupiny fyzických či právnických osob, nebo na určité oblasti a území státu. Tento pojem se používá pro zákony, které dělí lidi nebo adresáty zákonů na skupiny podle toho, jaké výsady nebo povinnosti se jim ukládají na základě nespravedlivého a svévolného principu. Rovněž zákony, které svévolně diskriminují některé skupiny obyvatelstva nebo věci spadající do stejné skupiny. Takové zákony jsou obvykle v rozporu se zárukou rovné ochrany ze 14. Dodatku, kterou poskytují zákony.

Class or representative action. Skupinová neboli reprezentativní žaloba, žaloba ve veřejném zájmu. Skupinová žaloba je prostředkem, který může využít větší skupina lidí společně zainteresovaných v dané věci. Jeden nebo několik představitelů této skupiny může podat žalobu nebo být žalován, aniž by se museli připojit všichni členové skupiny. Takový postup je možný u federálních soudů a u většiny státních soudů na základě Pravidel občanskoprávního řízení (Rules of Civ. Procedure 23). Viz také New York C.P.L.R. § 901. Pro podání skupinové žaloby je stanoveno několik podmínek. Především, počet lidí tvořících skupinu musí být natolik široký, že by nebylo prakticky možné, aby se všichni dostavili k soudu. Jmenování představitelů musí být takový, aby zajistili přiměřené zastoupení všech členů skupiny. Kromě toho musí jít o jasně definovatelnou skupinu a o jasně definovatelný společný zájem v dotyčné právní a věcné otázce. Soud musí žalobu potvrdit jako skupinovou. Daar v. Yellow Cab Co., 67 Cal.2d 695, 63 Cal. Rptr. 724, 731, 433 P.2d 732. Před novelizací federálních pravidel civilního řízení v r. 1966 existovaly tři kategorie skupinových žalob, které se lidově nazývaly „true“ (pravá), „hybrid“ (hybridní) a „spurious“ (nepravá). V současném řádu tyto kategorie již neexistují. Viz *Hybrid class action*; *Spurious class action*. *Srovnej Multidistrict litigation*.

Class voting. Hlasování po skupinách. Viz *Voting group*.

Clause. Klausule, ustanovení, odstavec. Část listiny, např. smlouvy, převodní smlouvy, závěti, ústavy nebo zákona. Někdy jen věta nebo část věty. Viz *Paragraph*.

Clause potestative. Výhrada zrušení. Ve francouzském právu název klauzule, v níž si smluvní strana vyhrazuje právo na zrušení smlouvy.

Clause rolls. Ve starém anglickém právu svitky, které obsahovaly zapečetěné soudní příkazy i s příslušnými spisy. Archivovaly se v Toweru, kde jsou zachovány dodnes.

Clausula. Klausule. Věta nebo část věty v listině nebo zákoně.

Clausula derogativa. Derogativní klauzule. Klauzule v závěti, která stanoví, že později sepsaná závěť nebude platná. Později sepsaná závěť ovšem platit bude, avšak bude existovat důvod k podezření na nepatřičný vliv.

Clausulae inconsuetae semper inducunt suspicionem. Neobvyklé klauzule (v listině) vždy vyvolávají podezření.

Clausula generalis de residuo non ea complectitur quae non ejusdem sint generis cum iis quae speciatim dicta fuerant. Obecná klauzule o zbytku nezahrnuje věci, které nejsou stejného druhu jako věci výslovně uvedené.

Clausula generalis non refertur ad expressa. Obecná klauzule se nevztahuje na konkrétní věci.

Clausula quae abrogationem excludit ab initio non valet. Klausule (v zákoně), která vylučuje své zrušení, je od počátku neplatná.

Clausula rebus sic stantibus. Tichá podmínka všech smluv, která má ten význam, že smlouvy přestanou být závazné, jakmile se změní okolnosti, za nichž byly uzavřeny. Používá se např. při platbách smluvní částky, když měna, v níž se podle smlouvy mělo platit, byla devalvována.

Clausula vel dispositio inutilis per praesumptionem remotam, vel causam ex post facto non fulcitur. Zbytečná klauzule nebo dispozice (tj. taková, která vyjadřuje jen to, co vyplývá ze zákona) není podpořena nepřímým předpokladem (jehož nevlastní význam může být pro jisté účely materiální) ani důvodem, který vznikne posléze (který může být vyvolán účinkem takových zbytečných formulací).

Clausum. Lat. Uzavřený, zapečetěný. Např. oplocený pozemek. Soudní příkaz byl buď *clausum* (uzavřený) nebo *apertum* (otevřený). O převodech se říkalo, že jsou *litterae patentae* (otevřené) nebo *litterae clausae* (zavřené). 2 Bl. Comm. Když se tento pojem objevuje ve frázi *quare clausum fregit*, označuje jen takovou nemovitost, v níž má žalující nějaké výlučné právo, ať již časově omezené nebo neomezené a bez ohledu na obecný nebo konkrétní účel.

Clausum fregit. Práv. lat. Porušil oplocení. Terminus technicus, který se v minulosti používal v žalobách ve věci porušení soukromí. Dnes přežívá ve spojení *quare clausum fregit* (v.t.).

Clausum paschiae. V anglickém právu osmý den Velikonoc. Konec Velikonocních svátků. Neděle po Hodu Božím velikonočním.

Clausura. Ve starém anglickém právu ohrazení. *Clausura heyoe* = ohrazení plotem.

Clavia. Ve starém anglickém právu hůl nebo žezlo.

Clawa. Malá ohrada. Enkláva.

Clayton Act. Claytonův zákon. Federální zákon přijatý v r. 1914 jako novela Shermanova protimonopolního zákona. Zabývá se úpravou nepoctivých obchodních praktik. 15 U.S.C.A. §§ 12–27. Zakazuje cenovou diskriminaci, vázané a výlučné obchodní kontrakty, fúze a propojená představenstva společností, jejichž důsledkem by mohlo být oslabení volné soutěže nebo tendence k vytvoření monopolu v kterémkoli odvětví podnikání.

Clean. Čistý, poctivý. Nezávadný formou a obsahem, dokonalý. Prostý výjimek a výhrad. Jde ovšem o velice pružné adjektivum, jehož význam vyplývá z kontextu.

Clean Air Acts. Zákony o čistotě ovzduší. Federální a státní zákony na ochranu životního prostředí přijaté ke kontrole znečišťování ovzduší. Viz např. 42 U.S.C.A. § 7401 a násl.

Clean bill. Čistá směnka. Směnka bez připojených dokladů.

Clean bill of health. Osvědčení o zdravotní nezávadnosti. Potvrzení dosvědčující neexistenci nakažlivé a infekční nemoci nebo osvědčení o celkovém zdravotním stavu. Viz *Bill* (Maritime law).

Clean bill of lading. Čistý konosament. Konosament, který neobsahuje poznámky nebo výhrady k místu a způsobu uskladnění zboží. Vyplývá z něho, že zboží je (nebo bylo) bezpečně a řádně uskladněno pod palubou. Konosament, který na okraji neobsahuje nic, co by podmiňovalo formulace ze samotného konosamentu.

Clean hands doctrine. Doktrína čistých rukou. Na základě této doktríny neposkytne ekvita nápravu těm osobám, které se ji u soudu snaží získat, jestliže tyto osoby svým jednáním porušily princip čistého svědomí, dobré víry či jiný ekvitní princip. Franklin v. Franklin, 365 Mo. 442, 283 S.W.2d 483, 486. Osoba, která požaduje spravedlivou nápravu, nesmí mít prospěch z vlastního protiprávního jednání. Fair Automotive Repair, Inc. v. Car-X Service systems, Inc., 2 Dist., 128 Ill. App.3d 763, 84 Ill. Dec. 25, 471 N.E.2d 554, 558.

Clean Water Acts. Zákony o čistotě vod. Federální a státní zákony přijaté ke kontrole znečišťování vod. Viz např. 33 U.S.C.A. § 1251 a násl.

Clear. Zřejmý, evidentní, mimo přiměřenou pochybnost, nepochybný, zřetelný, jasný. Prostý pochybností, omezení a nedostatků. Prostý zatížení, břemen, překážek atd. Nezatížený. Jednoznačný. Nepodléhající srážkám. V bankovní terminologii „hladký“ jako opak dokumentárního, např. inkaso šeku, hladká platba.

Clearance. V námořním právu celní průkaz o odbavení lodi. Povolení k opuštění přístavu. Ve smlouvách o projekci filmů jde o interval mezi koncem uvádění filmu v jednom kině a začátkem uvádění filmu v dalším kině. Waxmann v. Columbia Pictures Corporation, D. C. Pa., 40 F. Supp. 108, 111.

Clearance card. Vysvědčení od zaměstnavatele. Dokument, který dává zaměstnavatel zaměstnanci při propuštění nebo ukončení pracovního poměru, v němž se uvádí důvod propuštění nebo dobrovolného odchodu, délka zaměstnání, funkce, schopnosti a další skutečnosti, které mohou posloužit příštím zaměstnavatelům.

Clearance certificate. Celní průkaz. Vydává se kapitánu lodi a osvědčuje celní odbavení.

Clear and convincing proof. Jasný a přesvědčivý důkaz. Důkaz, na jehož základě lze dospět k přiměřené jistotě o pravdě ve sporné otázce. Lepre v. Caputo, 131 N. J. Super. 118, 328 A.2d 650, 652. Důkaz, který je svou kvalitou silnější než převaha důkazů a slabší než důkaz mimo přiměřenou pochybnost. Jde o vysoce pravděpodobný důkaz. In re Estate of Lobe, Minn. App., 348 N.W.2d 413, 414. Viz také Beyond a reasonable doubt; Burden of proof; Clear evidence or proof.

Clear and present danger doctrine. Doktrína zřejmého a akutního nebezpečí. Doktrína ústavního práva, která byla poprvé formulována v kauze Schenck v. U.S. 249 U.S. 47, 39 S. Ct. 247, 63 L. Ed. 470. Říká, že omezení svobody slova a tisku z 1. Dodatku ze strany státu soudy podpoří, jestliže je takové omezení nezbytně nutné k odvrácení vážného a akutního ohrožení těch zájmů, které stát smí zákonem chránit. Projev, který vyzývá k nezákonnému jednání, nespádá pod ochranu prvního Dodatku, jestliže existuje přímý vztah mezi projevem a porušením práva. People v. Winston, 64 Misc.2d 150, 314 N.Y.S.2d 489, 495.

Clear annual value. Čistá roční hodnota, kterou má majitel, tj. po odečtení daní, úroků z hypoték a dalších srážek.

Clear annuity. Čistá annuita. Anuita oproštěná od daní nebo dědických daní.

Clear chance. Zjevná šance, zřejmá možnost, evidentní příležitost. Ve smyslu doktríny poslední zřejmě možnosti vyhnout se zranění obsahuje toto slovní spojení i prvek dostatečného času ke zhodnocení nebezpečí stranou, která není schopna se vymanit z ohrožení, a k přijetí nezbytných kroků k tomu, aby odvrátila zranění. Klouse v. Northern Pac. Ry. Co., 50 Wash.2d 432, 312 P.2d 647, 650. Viz také Last clear chance doctrine.

Clear days. Celé dny. Jestliže se k vykonání nějakého úkonu poskytne jistý počet celých, neboli plných dnů, nebude se do této doby započítávat první a poslední den.

Clear evidence or proof. Jednoznačný důkaz. Důkaz, který je pozitivní, přesný a explicitní, a který ukazuje přímo na podstatu toho, kvůli čemu se předkládá, a který je dostatečný k tomu, aby vznikl případ *prima facie*. Tento termín nezbytně vyžaduje převahu důkazů. Může znamenat pouze dostatečnou převahu důkazů, ale může se vykládat i tak, že vyžaduje vysoký stupeň průkaznosti. Někteří zdůrazňují prvek jistoty a jiní jej chápou jako „mimo pochybnost“. Viz také Beyond a reasonable doubt; Clear and convincing proof.

Clearing. Celní odbavení. Odplutí lodě z přístavu po splnění celních, zdravotních a dalších místních předpisů. Viz také Clearance; Clearance certificate.

Clearing account. Clearingový účet. Účet, na němž jsou částky, které se před skončením účetního období převedou na jiné účty.

Clearing corporation. Clearingová (zúčtovací) korporace. Korporace, která zúčtovává nákupy a prodeje akcií na burze. Musí být registrována podle Zákona o burze cenných papírů (Securities Exchange Act) z r. 1934. Jedn. obch. zák. § 8–102(3).

Clearinghouse. Zúčtovací ústav. Ústav nebo místo, kde si banky směňují šeky a směnky vystavené v mezibankovním styku, a kde vyrovnávají své denní zůstatky. Viz Jedn. obch. zák. § 4 104(d). U komoditních a akciových

burz jde o organizaci, která umožňuje každodenní vyrovnávání všech transakcí. U termínovaných transakcí plní zúčtovací ústav tyto funkce: potvrzuje, že strany uznávají uzavřené obchody; vyrovnává každodenní dlužné částky z termínovaných smluv, které vznikají v důsledku změn v kontrahovaných cenách během burzovního dne a zajišťuje platbu všech přijatých termínovaných kontraktů.

Clearing loan. Clearingová půjčka. Poskytuje se makléři s obligacemi po dobu prodeje emitovaných obligací.

Clearings. Clearingy. Zúčtování. Způsob vyrovnávání zůstatků mezi bankami.

Clearing title. Zbavování právního titulu všech vad. Úkony nebo řízení, které jsou nezbytné k tomu, aby byl právní titul obchodovatelný.

Clear legal right. Zřejmé zákonné právo. Právo, které lze vyvodit z jednoznačných skutečností.

Clearly. Očividně, nepochybně, jednovýznamově. Mimo přiměřenou pochybnost, čestně, otevřeně a přímo. Nikoli nesrozumitelně, nejasně, nejednoznačně, zamotaně, zmateně či nejistě. Jednoznačně.

Clearly erroneous. Zjevně vadný. Z hlediska pravidla, které říká, že nález soudu nemůže být zrušen, pokud není „zjevně vadným“, označuje toto slovní spojení takový nález, který se zakládá na vážné procesní vadě nebo na nesprávné aplikaci zákona, Kauk v. Anderson, C.C.A.N.D., 137 F.2d 331, 333; nebo který není podložen dostatečnými důkazy, nebo který byl vyvolán mylným výkladem práva. Smith v. Porter, C.C.A. Ark., 143 F.2d 292, 294. Aby mohl být projednán v odvolacím řízení, je nález „zjevně vadný“, když, nehledě na dostatečné důkazy, dospěje odvolací soud k jednoznačnému a konečnému závěru, že došlo k omylu. United States v. United States Gypsum, 333 U.S. 364, 395, 68 S. Ct. 525, 542. Viz také Error.

Clearly proved. Jasně prokázáný. Prokázání skutečnosti převahou důkazů. Olson v. Union Oil Co. of California, 25 Cal. App.2d 627, 78 P.2d 446, 447. Důkaz postačující k uspokojení vyšetřovatele. Důkaz, jehož váha přiměřeně rozumně uvažující osobu k akceptaci skutečnosti jako pravdivé. In re Frihauf, 58 Wyo. 479, 135 P.2d 427, 433. Viz Beyond a reasonable doubt; Clear and convincing proof.

Clear market price. Čistá, neboli objektivní tržní cena. Viz Fair market value.

Clear market value. Čistá, neboli objektivní tržní hodnota. Částka, kterou vynese věc při poctivém prodeji mezi prodávajícím, který chce a není nucen prodávat, a mezi kupujícím, který chce a není nucen koupit. Synonymem je „fair market value“ a „cash value“. U daně z dědictví jde o nejvyšší dosažitelnou cenu. Viz Fair market value.

Clear reflection of income. Jasně vyjádření příjmu. Berní úřad má právo změnit příjem daňového poplatníka pomocí metody, která jasně odrazí (nebo vyjádří) jeho příjem, jestliže to nedokázala metoda použitá daňovým poplatníkem. Daňový zákoník (I.R.C.) § 446(b). Daňový úřad může kromě toho přerozdělit příjem mezi několik souvisejících podnikatelských činností, jestliže nebyl „jasně vyjádřen“ příjem. Daňový zákoník § 482.

Clear residue. Čistý zůstatek. To, co zbude z finančních prostředků po zaplacení dluhů, správních poplatků a vyplacení dědictví po zůstaviteli.

Clear title. Bezvadný právní titul. Obchodovatelný, prostý veškerých břemen, zatížení a dalších omezení. Frank v. Murphy, 64 Ohio App. 501, 29 N.E.2d 41, 43. Viz Marketable title.

Clear title of record. Bezvadný registrovaný právní titul. Právní titul prostý všech zjevných vad, vážných pochybností a právně napadnutelných nejistot. Takový právní titul, který by akceptovala přiměřeně opatrná osoba. Tull v. Milligan, 173 Okl. 131, 48 P.2d 835, 842. Viz Marketable title; Quiet title action.

Clear view doctrine. Doktrína očividnosti. Viz Plain view doctrine.

Clemency. Laskavost, milostivost, umírněnost, shovívavost, odpuštění. Vztahuje se obvykle na trestné činy. Používá se např. v situaci, kdy guvernér státu zmírňuje trest smrti na doživotní vězení nebo když udělí milost. Viz také Amnesty; Pardon; Reprimand.

Clementines. V kanonickém právu sbírka dekretů papeže Klementa V., kterou vydal jeho nástupce papež Jan XXII. v r. 1317.

Clement's inn. V anglickém právu název komplexu právnických kolejí, dnes kanceláře právnických firem. Viz Inns of chancery.

Clergy. Duchovenstvo. Rovněž zkratka pro „benefit of clergy (v.t.)“.

Clergyable. Ve starém anglickém právu „podléhající jen církevnímu soudu“ (*privilegium clericale*). Vztahuje se na osoby i trestné činy. 4 Bl. Comm. 371. Viz Benefit of clergy.

Clergyman. Duchovní. Kněz. Duchovní představitel církve.

Clergy privilege. V minulosti výjimka, která se vztahovala na duchovenstvo, jež nebylo souzeno světskými soudy, protože existovaly církevní soudy. Viz Benefit of clergy.

Clerical. Duchovní, církevní. Rovněž administrativní, kancelářský, úřednický. Viz také Clerk; Ministerial act.

Clerical privilege. Ve starém anglickém právu výsada duchovenstva. Vyjmutí duchovenstva z jurisdikce světských soudů.

Clerical error. Úřednická chyba, písařská chyba, překlep. Los Angeles Shipbuilding & Dry Dock Corporation v. Los Angeles County, 22 Cal. App.2d 418, 71 P.2d 282. Patří sem chyby v právních listinách, zápisech a obžalovacích spisech. In re Goldberg's Estate, 10 Cal.2d 709, 76 P.2d 508, 512; chyby v zápisech, Shotwell v. State, 135 Tex. Cr. R. 366, 120 S.W.2d 97; chyby, omyly a opomenutí zapisovatele, úředníka, právního zástupce nebo soudce, které nevyplývají z výkonu soudní funkce, Pacific Finance Corporation of California v. La Monte, 64 Idaho 438, 133 P.2d 921, 922; Wilson v. City of Fergus Falls, 181 Minn. 329, 232 N.W. 322, 323; když úředník nezapíše příkaz soudu, Keller v. Cleaver, 20 Cal. App.2d 364, 67 P.2d 131, 133; opomenutí v ustanovení zákona, Craig v. State, 204 Ark. 798, 164 S.W.2d 1007, 1008; nařízení, které stanoví daňovou sazbu nižší než je zákonná, In re Jagnow's Estate, 148 Misc. 657, 266 N.Y.S. 785, 788; stanovení termínu přelíčení bez oznámení termínu stranám, New England Furniture & Carpet Co. v. Willcuts, D. C. Minn., 55 F.2d 983, 987; vydání příkazu neslučitelného a irelevantního k projednávaným otázkám, Carpenter v. Pacific Mut. Life Ins. Co. of California,

14 Cal.2d 704, 96 P.2d 796, 799; podpis soudce na rozsudku, který nevystihuje rázor nebo záměr soudu, Bastajian v. Brown, 19 Cal.2d 209, 120 P.2d 9, 12. V souvislosti s rozsudky jde o omyl nebo opomenutí úředníka, zapisovatele, právního zástupce nebo soudce, který není výsledkem výkonu soudních funkcí. In re Humboldt River system, 77 Nev. 244, 362 P.2d 265, 267. Úřednické chyby může soud opravit kdykoli z vlastní iniciativy nebo na návrh některé strany. Fed. pravidla civilního řízení 60(a) (F. Rules Civ. P.).

Clerical misprision. Zneužití úřední moci. Chyba nebo podvod spáchaný soudním úředníkem, který je viditelný na první pohled. Rovněž překlep zapisovatele při prepisování soudního zápisu. Ballew v. Fowler, 285 Ky. 149, 147 S.W.2d 65, 66.

Clerical tonsure. Řeholnická, ale i úřednická tonzura. Ve starém anglickém právu zvyk holit si hlavu, který zavedli členové privilegované skupiny právníků, kteří si z toho důvodu zakrývali hlavy bílými čepicemi. 1 Bl. Comm. 24 note t; 4 Bl. Comm. 367.

Clerici de cancellaria; clerici de cursu. Úředníci kancléřského soudu. Viz Cursitors.

Clerici non ponantur in officiis. Duchovní nesmějí zastávat (světské) funkce.

Clerici praenotarii. Šest úředníků kancléřského soudu.

Clerico admittendo. Viz Admittendo clerico.

Clerico capto per statutum mercatorum. Příkaz na propuštění duchovního z vězení, kam byl dopraven pro porušení obchodního zákona.

Clerico convicto commissio gaolae in defectu ordinarii deliberando. Starodávny příkaz na odevzdání duchovního, který byl obviněn ze zločinu, jeho biskupovi. Biskup o vydání duchovního nemusel žádat, protože se na něj vztahovala výsada církevního soudu.

Clerico infra sacros ordines constituto, non eligendo in officium. Příkaz adresovaný těm, kdo se vetřeli do úřadu přes nějaký svatý řád, aby tento úřad opustili.

Clericus. Ve starém anglickém právu kněz. Člen řádu. Světský kněz. Soudní úředník. Úředník královského dvora, který měl na starosti příjem a vyplácení peněz. V římském právu křesťanský kněz. Obecný termín zahrnující biskupy, kněze a další nižší duchovenstvo. Rovněž písaři královských soudů.

Clericus et agricola et mercator, tempore belli, ut oret, colat, et commutet, pace fruuntur. Duchovní, rolníci a obchodníci užívají míru i v čase války, aby se mohli modlit, hospodařit a obchodovat.

Clericus mercati. Ve starém anglickém právu úředník na trhu.

Clericus non connumeretur in duabus ecclesiis. Duchovní nesmí být ustanoven do dvou církví.

Clericus parochialis. Ve starém anglickém právu úředník farnosti.

Clerigos. Ve španělském právu duchovní, duchovenstvo. Lidé, kteří si zvolili službu Bohu.

Clerk. Soudní úředník, který eviduje podání, návrhy, rozsudky atd. a zapisuje řízení před soudem. Funkce a povinnosti soudních úředníků jsou obvykle stanoveny zákonem nebo jednacím řádem soudů, např. Fed. pravidla civilního řízení 77, 79 (Fed. R. Civil P.). Osoby